

Брюксел, 15.11.2013 г.
COM(2013) 807 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Пети доклад относно изпълнението от страна на Република Молдова на Плана за действие за либерализиране на визовия режим

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Пети доклад относно изпълнението от страна на Република Молдова на Плана за действие за либерализиране на визовия режим

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Диалогът между ЕС и Република Молдова относно визовия режим, в рамките на който се разглеждат условията за безвизово пътуване в ЕС за гражданите на Република Молдова (наричани оттук нататък „молдовски граждани“), започна на 15 юни 2010 г., когато се проведе първата **среща на висшите служители**. На 24 януари 2011 г. **Планът за действие за либерализиране на визовия режим (ПДЛВР)**¹ беше представен на органите на Република Молдова (наричани по-нататък „молдовски органи“), след което през февруари се проведе втората **среща на висшите служители**. С цел да бъде приета нормативна уредба и политико-институционална рамка (фаза 1) и тя да бъде ефективно и устойчиво изпълнена, (фаза 2) в ПДЛВР се определят редица конкретни критерии, които Република Молдова трябва да изпълни, обобщени в четири тематични области², включващи въпроси от техническо значение.

Комисията редовно докладва на Европейския парламент и на Съвета за изпълнението на ПДЛВР. **Първият доклад за напредъка** беше представен на 16 септември 2011 г.³ На 7 октомври 2011 г. се състоя трета **среща на висшите служители**.

През октомври и ноември 2011 г. се проведеха **мисии за оценка** на втора, трета и четвърта тематична област от ПДЛВР, в които участваха експерти от държавите — членки на ЕС, служители на Комисията и на Европейската служба за външна дейност (наричана по-нататък ЕСВД). Целта на тези експертни мисии беше да се оценят нормативната уредба и политико-институционалната рамка съгласно критериите от първата фаза на ПДЛВР и съответствието им с европейските и международните стандарти. **Вторият доклад за напредъка** беше публикуван на 9 февруари 2012 г.⁴, а четвъртата **среща на висшите служители** се проведе на 27 февруари 2012 г.

Третият доклад за напредъка беше публикуван на 22 юни 2012 г.⁵ Това беше последният доклад за напредъка в рамките на първата фаза от ПДЛВР. В него бе предоставена консолидираната оценка на Комисията за напредъка на Република Молдова по пътя към удовлетворяването на критериите по първата фаза на ПДЛВР. На 3 август 2012 г.⁶, с участието на съответните агенции на ЕС и заинтересовани страни, Комисията публикува **оценката на възможното въздействие на бъдещото либерализиране на визовия режим за молдовски граждани, пътуващи до ЕС, върху миграцията и сигурността**.

След като получи тези доклади, на 19 ноември 2012 г. Съветът прие заключения, в които се съгласи с оценката на Комисията, че Република Молдова **е изпълнила всички**

¹ Документ на Съвета 18078/10.

² Те са: i) сигурност на документите, включително биометрия; ii) незаконна миграция, включително обратно приемане; iii) обществен ред и сигурност; и iv) външни отношения и основни права.

³ Първи доклад за напредъка в изпълнението на Плана за действие за либерализиране на визовия режим от страна на Република Молдова, SEC(2011) 1075 окончателен.

⁴ SWD (2012)12 final.

⁵ COM(2012) 348 final.

⁶ COM(2012) 443 final.

критерии от първата фаза на ПДЛВР. Изисканите нормативна уредба и политико-институционална рамка бяха създадени. След това започна оценката на критериите, определени по втората фаза.

На 28 януари 2013 г. се проведе петата **среща на висшите служители** Поредица от нови **мисии за оценка** на четирите тематични области на ПДЛВР бяха организирани в периода 18 февруари — 15 март 2013 г. По отношение на задълбочеността на оценката тези мисии бяха безпрецедентни — продължиха четири седмици и в тях участваха експерти от 12 държави — членки на ЕС, придружени от служители на Комисията и ЕСВД. Мисиите имаха за цел да оценят, в съответствие с европейските и международните стандарти, докъде е стигнало изпълнението на критериите от втората фаза на ПДЛВР и до каква степен са приложени нормативната уредба и политико-институционалната рамка. Особено внимание беше обърнато на области, като борбата с дискриминацията, интеграцията на малцинствата и трафика на хора, някои от които бяха посочени в заключенията на Съвета от 19 ноември 2012 г. Република Молдова се ангажира да изпълни препоръките, съдържащи се в докладите на експертите, посредством актуализирания национален план за действие, съставен в края на май 2013 г. **Четвъртият доклад за напредъка** беше публикуван на 21 юни 2013 г.⁷ Той представи актуална картина за прилагането на нормативната уредба и институционалната рамка, функционирането на институциите и равнището на междуведомствена координация.

Настоящият **пети доклад** информира за степента на изпълнение на препоръките, публикувани в четвъртият доклад и за цялостното изпълнение на критериите от втората фаза на ПДЛВР. Специално внимание беше обърнато на **устойчивостта** на реформите и постигнатите резултати, включително чрез подходящо набиране на **персонал, капацитет и финансиране**. Този доклад се основава на констатациите, направени по време на шестата **среща на висшите служители**, състояла се на 15 октомври 2013 г. в Кишинев, и на посещението на Генералния директор на Генерална Дирекция „Вътрешни работи“ на Европейската комисия на **административната гранична линия** при р. Днестър и в **Приднестровието**. Докладът включва оценка за степента на **изпълнението на препоръките**, отправени към Република Молдова в доклада за оценка на въздействията от август 2012 г.

2. ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО В ЧЕТИРИТЕ ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ ОТ ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ЛИБЕРАЛИЗИРАНЕ НА ВИЗОВИЯ РЕЖИМ

2.1. Тематична област № 1: Сигурност на документите, включително биометрия

2.1.1. Критерии по ПДЛВР

- **Постепенно въвеждане на биометрични паспорти, отговарящи на стандартите на Международна организация за гражданско въздухоплаване (ИКАО), включително в консулствата на Република Молдова зад граница, както и поетапно извеждане от употреба на паспортите, които не отговарят на изискванията на ИКАО**

От 1 януари 2011 г. Република Молдова издава само биометрични паспорти в пълно съответствие със стандартите на ИКАО⁸. Цялостната нормативна уредба е налична и се

⁷ COM(2013) 459 final.

⁸ ИКАО 9303 „Машинночетими документи за пътуване“, част 1 „Машинночетими паспорти“, том 2 „Спецификации на електронни паспорти със способност за биометрична идентификация“.

прилага. Осигурена е консолидирана рамка за надеждно управление на личните данни. Френската фирма Ingelis Expertise изпита настоящите паспорти със стикери и през септември 2010 г. установи, че те напълно съответстват на стандартите на ИКАО⁹. На 11 юни 2013 г. Република Молдова стана тридесет и осмият член на регистъра на публичните криптографски ключове на ИКАО, като Центърът за държавни информационни ресурси („Registru“) получи шест сертификата през септември 2013 г. Събирането и управлението на биометрични данни се извършва в пълно съответствие със Закона за защита на личните данни¹⁰.

За да започне издаването на биометрични паспорти с вградени чипове, на 27 септември 2013 г. Registru и акционерното дружество Gemalto подписаха договор за производство и доставка на паспорти с вградена интегрална схема. На 30 септември 2013 г. договърът беше внесен за регистриране в Агенцията за обществени поръчки към Министерството на финансите и ще започне да действа след регистрирането. Издаването на новите паспорти е предвидено за първата четвърт на 2015 г.

Издадените преди 1 януари 2011 г. на територията на Република Молдова паспорти, както и издадените преди 31 декември 2011 г. извън нея, запазват валидността си до изтичането на срока им. Към 1 септември 2013 г. в употреба се намират 2 623 225 паспорта на граждани на Република Молдова, от които 680 836 (25,19 %) биометрични паспорти. Пълното извеждане от употреба на небометричните паспорти е предвидено за края на 2020 г.

- **Висока степен на надеждност и сигурност на процеса на подаване на заявления, персонализация и разпространение на паспортите, личните карти и други първични документи, удостоверяващи лични данни**

Службата по гражданско състояние предоставя централизирана система с всички видове първични документи, удостоверяващи лични данни относно гражданското състояние на лицата, с висока степен на защита (актове за гражданско състояние и извлечения от актове за гражданско състояние). Всички видове първични документи, удостоверяващи лични данни относно гражданското състояние на лицата, са снабдени с пет защитни знака. От 7 март 2013 г. новите лични карти се издават в новия ID-1 формат.

С цел да се автоматизира процесът на производство, остатъчните ръчно извършвани процедури са премахнати в следните области: при проектирането на машините за екструдирани карти във формат ID-1; при осигуряването на производството на специално оборудване в някоя от специализираните фабрики; при проектирането и осигуряването на производството на резачки на картовия формат ID-1 за съществуващите машини за екстудирани (на формат ID-2); при проектирането на струг с програмно управление (софтуер за цифрово управление), за да се автоматизира технологичният процес на гравиранието с лазер, рязането и т.н.

Що се отнася до антикорупционните мерки, постоянно се извършват планирани и внезапни проверки. Със заповед № 51 от 18 юни 2013 г. бяха одобрени нови правила за провеждането на внезапни проверки. Службата по гражданско състояние изготви

⁹ Технически доклад на ИКАО „Трайността на машинночетимите паспорти“ (Версия 3.2, 206.8.30); ISO/IEC 10373-1 SE: 206.5.01 — Идентификационни карти — Методи за изпитване — Общи характеристики; Технически доклад на ИКАО, Протокол за радиочестотите и стандарт за изпитание за приложимост на електронния паспорт — Част 2 (Версия 1.02, 207.2.20); Технически доклад на ИКАО, Протокол за радиочестотите и стандарт за изпитване за приложимост на електронния паспорт — Част 3 (Версия 1.01, 207.2.20).

¹⁰ Закон № 133 от 8 юни 2011 г.

стратегия за предотвратяване и борба с корупцията сред служителите, която беше одобрена със заповед № 58 от 16 юли 2013 г. Всички служители, включително управленските кадри в централните и териториалните служби по доказателствата и документирането на населението, се подписаха, за да удостоверят, че са осведомени за заповедта „Относно някои превантивни мерки срещу корупцията и протекционизма“. Етичният кодекс за служителите, работещи в сферата на гражданското регистриране и издаване на документи, е в сила от 1 април 2011 г. През 2012 г. беше отчетено едно нарушение на Етичния кодекс. Служителят беше дисциплинарно наказан с вътрешна заповед на Registru. Подобни случаи не са налице през 2013 г.

- **Своевременно и системно докладване към базата данни на Интерпол/LASP във връзка с изгубени и откраднати паспорти**

През 2012 г. 33 349 молдовски паспорта са обявени за откраднати или изгубени в базата данни на Интерпол „Откраднати и изгубени документи за пътуване“, а 1 676 паспорта са оттеглени от базата данни. През първите седем месеца на 2013 г. откраднатите или изгубените паспорти са с 2 000 по-малко в сравнение със същия период на 2012 г. През 2012 г. са образувани девет наказателни разследвания във връзка с откраднати документи за пътуване. Други шест са започнати през първите осем месеца на 2013 г.

Взети са мерки, за да се намали броят на случаите, в които гражданите на Република Молдова обявяват паспортите си за изгубени. С решение на правителството № 125 от 18 февруари 2013 г. се дава възможност на гражданите да подадат обоснована молба до издаващия орган за продължаване на използването на паспорта за ограничен период от време, при положение че той е перфориран, ако същият съдържа виза или разрешение за пребиваване, издадени от орган на чужда държава или ако те са получили правен акт въз основа на документа. Министерството на информационните технологии и комуникацията и Министерството на вътрешните работи започнаха съвместна оценка на причините за изгубването или кражбите на паспорти и ще представят общи препоръки до края на годината.

- **Редовен обмен на образци на паспортите и сътрудничество с ЕС по въпросите на сигурността на документите**

Всяка година дипломатическите мисии на държавите – членки на ЕС, получават информация за новите образци на паспортите по установен канал за комуникация. Най-скорошната актуализирана информация беше подадена на 8 август 2013 г. Последната актуализация на системата PRADO¹¹ се извърши през март 2013 г., при което се въведоха нови образци за защитните елементи на молдовските биометрични паспорти.

2.1.2. Препоръки въз основа на оценката на въздействието

- *Да се въведат и приложат пропорционални, ефективни и възпиращи санкции за лицата, обвинени в продажба или даване в заем на своите паспорти.*

В член 361, параграф 1 от Наказателния кодекс на Република Молдова се предвиждат санкции за съставянето, притежанието и употребата на подправени официални документи: глоба до 300 конвенционални единици (1 конвенционална единица е равна на 20 MDL¹²), или от 150 до 200 часа неплатен общественополезен труд, или до две години лишаване от свобода. За да се намали броят на паспортите, обявени за изгубени, решение на правителството № 125 от 18 февруари 2013 г. дава възможност на издаващия орган да върне на титуляря паспорт, съдържащ виза или документ за

¹¹ Онлайн обществен регистър на автентичните документи за самоличност и пътуване.

¹² Към 21 октомври 2013 г. 1 EUR = 17,26 MDL (MDL).

пребиваване, с цел същият да бъде използван за ограничен период от време, при условие че е перфориран. За да се стимулира отговорността на титулярите на паспорти, таксите за издаването на тези документи ще бъдат по-високи в случай на изгубване.

- *Да се споделя редовно информация с органите на ЕС за изгубените и откраднати биометрични паспорти, по-конкретно чрез използването на базата данни на Интерпол за изгубени и откраднати документи за пътуване.*

Вж. Критерии по ПДЛВР горе.

- *Да се подсили правната и институционалната рамка по отношение на „гражданския регистър“, за да се предотвратят злоупотребите с промяна на имена или самоличност с цел придобиване на нов паспорт. Необходимо е да се установят и прилагат ясни правила относно промяната на имената, правната и институционалната рамка трябва да бъде укрепена и да включва ефективен контрол и мерки за проследимост.*

Съгласно решение на правителството № 333 от 18 март 2002 г. относно одобряването на концепцията за автоматизирана информационна система „Държавен регистър на населението“ и Правилника за държавния регистър на населението на всяко лице, което трябва да се идентифицира на територията на Република Молдова, се предоставя т.нар. личен идентификационен номер (ЛИН). За да повиши сигурността на идентификационния процес, се добавят допълнителни лични данни. Съдържанието и структурата на личните данни може да бъде променено, но ЛИН остава непроменен. По този начин се предотвратяват промените на име или самоличност с цел придобиване на нов паспорт.

Цялостна оценка на тематична област № 1

Република Молдова предприема достатъчно мерки относно изгубените паспорти и свързаните с това санкции. Разпространението на паспорта с вграден чип ще започне през 2015 г., като за момента паспортите със стикери предоставят необходимите гаранции за сигурност.

Република Молдова е изпълнила по удовлетворителен начин действията, посочени в препоръките на четвъртия доклад относно ПДЛВР и продължава да изпълнява ефективно съответното законодателство. Комисията счита, че **Република Молдова е изпълнила критериите от втората фаза, обобщени в първата тематична област.**

2.2. Тематична област № 2: Незаконна имиграция, включително обратно приемане на лица

2.2.1. Тематична област № 2/тема№ 1 — Управление на границите

2.2.1.1. Критерии по ПДЛВР

- **Ефективно прилагане на законодателството за граничния контрол посредством адекватни гранични проверки и наблюдение на границите, процедури и оперативна ефективност, ситуационна картина на национално и местно равнище, в това число извършване на анализ на риска, разузнаване и управление на движението на данни, както и пряк достъп и справка със съответните национални и международни бази данни**

Дирекция „Гранична полиция“ (ДГП) полага усилия за подобряване на системата за наблюдение на държавните граници, като използва специално съвременен оборудване, включително стационарни системи за наблюдение на границите. Като част от

финансирания от ЕС проект „Фиксирана и мобилна комуникационна мрежа за молдовската служба „Гранична охрана“ (Дирекция „Гранична полиция“ след реформата), 125 стационарни и 53 сводови видео камери за наблюдение бяха инсталирани в продължение на 575км от държавната граница, за да се осигури наблюдението в радиопредавателните кули на обществени места, граничните постове и сградите на подразделенията на ДГП зоните на граничните контролно-пропускателни пунктове, както и непосредствено около тях. Националният център за координация отговаря за прилагането на наредбата, установяваща националната система за контрол на държавните граници, и действа от 12 октомври 2012 г. Създадени са пет регионални координационни центъра и 41 местни координационни пункта/диспечери, които работят 24 на ден и 7 дни в седмицата. В резултат са създадени 16 поста на централно равнище, 66 – на регионално, и 205 – на местно. За да се извършат тези дейности по образец на най-добрата практика на ЕС, през 2013 г. се проведеха няколко учебни посещения в държави – членки на ЕС¹³.

Мисията на ЕС за съдействие в областта на граничния контрол (EUBAM) съдейства на ДГП за изготвянето на няколко рискови профила и за прилагането на онлайн система за докладване относно ежедневната ситуация по границите, която съдържа необходимите данни за ситуацията с граничната престъпност в цялата страна. Тези аналитични продукти се използват от регионалните и местните ръководители с цел да се оптимизира разпределението на ресурси по границата и да се набележат пътници и превозни средства за проверки на втора линия. Като неразделна част от автоматизираната регистрационна система за трансгранично движение ДГП разработи модула за критериите на риска PASSENGER, включващ показатели за риска, който подава сигнали автоматично до служителите на ДГП с цел да се направи избор. Модулът е наличен и за новосъздадените мобилни звена на ДГП (вж. по-долу).

През първите шест месеца на 2013 г. на 2 786 лица, от които 2 212 напускат страната, не е разрешено да прекосят границите на Република Молдова. Основните причини за отказа включват: невалидни документи, документи за пътуване с изтекъл срок, липсата на виза за страната на дестинация и несъобразяване със статуса на граничния контролно-пропускателен пункт. ДГП към Министерство на вътрешните работи е разследвала 173 престъпления. От тях 45 са предадени на съда, а 33 – на прокурора. Разбивката е, както следва: 8 случая на контрабанда; 8 случая на незаконна миграция; 73 случая на незаконно преминаване на държавната граница; 2 случая на трафик на хора; 3 случая на незаконно притежание на боеприпаси и 79 случая на подправка на документи.

Когато извършва проверки, „Гранична полиция“ използва базите данни с рискови профили, за да си помогне при идентифициране на рисковете от наличието на скрити лица, опитващи се да избегнат граничния контрол. Системата за анализ на риска (CAP) на ДГП използва рисковите профили при трафика на хора, включени в интегрираната информационна система на Гранична полиция. Всички звена за граничен контрол имат онлайн достъп до тези профили, които се актуализират постоянно. В съответствие с показателите на риска през 2013 г. „Гранична полиция“ е работила по 11 случая на трафик на хора, които включват общо 24 лица; един случай на опит за извеждане на деца от страната. „Гранична полиция“ разследва два случая; останалите бяха предадени на компетентните правопривагащи органи.

- **Осигуряване на адекватна инфраструктура, техническо оборудване, информационно-технологични системи, финансови и човешки ресурси в**

¹³ Ситуационен център на FRONTEX и Главен инспекторат на Румънската гранична полиция.

съответствие със стратегията и плана за действие за интегрирано управление на границите (ИУГ), които следва да бъдат приети, както и ефективно изпълнение на програмите за обучение и мерките за противодействие на корупцията

През 2013 г. от 91 мерки, предвидени в плана за действие към стратегията за ИУГ, 80 % са приложени, а другите 20 % са в процес на изпълнение. Приключи реорганизацията на граничната полиция. Общият брой звена на ДГП е намален с 50 % на регионално равнище и с 42 % на местно равнище. Максималният брой на персонала на ДГП е определен на 3 500. Понастоящем заетостта на институцията е 86 % от максималната. През 2013 г. ДГП приключи структурната реформа на местните звена, като по този начин изпълни съответните препоръки на EUBAM. През 2013 г. ДГП предприе неколкостранно действие за изграждане на капацитет. Беше придобито значително количество модерно оборудване¹⁴.

С оглед на предотвратяването на корупцията и борбата с нея се проведе редица прояви и обучителни курсове. През първата половина на 2013 г. служителите от специализираното звено на ДГП проведеха 25 необявени проверки на звената на „Гранична полиция“ и 196 служебни разследвания, които завършиха с налагането на 227 санкции, 15 от които са дисциплинарни уволнения. С цел да се предотврати активната корупция на летището в Кишинев бяха монтирани системи за видео наблюдение, които позволяват да се проследяват онлайн не само регистрацията, контролът и проверките на пътниците, но и поведението на инспекторите на граничния контролно-пропускателен пункт. Освен това 220 служители на ДГП и служба „Митници“ бяха обучени как да съдействат на Националния център за борба с корупцията. През октомври 2013 г. 31 служители на молдовската служба „Митници“ и на Дирекция „Гранична полиция“ бяха задържани с обвинения за пасивна корупция.

- **Подобряване на междуведомственото сътрудничество (включително обмена на данни между служба „Гранична охрана“ и правоприлагащите агенции), на международното сътрудничество, включително сътрудничеството със съседните държави, и на прилагането на работните договорености с FRONTEX с високо ниво на ефективност**

Сътрудничеството с FRONTEX продължи с добър ритъм: служителите на ДГП взеха участие в съвместната операция „Целеви точки земя въздух 2013 г.“ (Focal Points Land and Air 2013) заедно с граничните служби на Полша, Румъния и Испания. Република Молдова беше домакин на „Координационни пунктове на FRONTEX 2013 г.“ (FRONTEX Coordination Points 2013) в два гранично контролно-пропускателни пункта: Крива и Тудора. От март до май 2013 г. Националната митническа служба съвместно с Европейската служба за борба с измамите (OLAF) към Европейската комисия проведе регионалната операция ROMOLUK с оглед на борбата с контрабандата с алкохол и незаконни тютюневи изделия. През 2013 г. беше проведено интензивно сътрудничество с EUBAM в съответствие с плана за действие за деветата фаза. В рамките на съвместните операции на FRONTEX с участието на Република Молдова обменът на информация се способства от достъпа на молдовските служители до единното гише за обслужване на FRONTEX (FOSS), уебплатформата на агенцията за информационен обмен с държавите членки и трети страни, както и от приложението за докладване на

¹⁴ Това включва: автомобили „Дачия Дъстър“ — 80; превозни средства с повишена проходимост (ATV) — 105; инфрачервени термографи — 32; устройства за дневно виждане — 420; устройства за нощно виждане — 304; преносими детектори за гама и неутронна радиация — 354; инспекционни огледала — 66; ендоскопи — 62; устройства за проверка на документи „Regula 1019“ — 32; и устройства за четене на документи „Regula 7337“ — 47.

съвместни операции (JORA) — инструментът на агенцията за докладване, управление и анализ на данни, свързани с инцидентите, установени по време на съвместните операции.

Информационният обмен между ДПП и Бюрото за миграция и убежище (БМУ) се е подобрил, но все още се нуждае от допълнителни инвестиции. Необходимо е да се въведе модул за електронен обмен на информация, който да свърже базите данни на ДПП и БМУ.

Дългосрочна цел на молдовските органи е подобрието на системата за наблюдение на миграционните потоци по приднестровския участък на молдовско-украинската граница. Молдовските органи са разработили специален механизъм¹⁵ за наблюдение на миграционните потоци. Той се основава на правното задължение на чуждестранните посетители, които пристигат през приднестровския участък, да регистрират престоя си в Република Молдова в рамките на 72 часа от преминаването на границата, и предоставя необходимия административен капацитет и процедури за улесняване на регистрационния процес. Регистрацията е безплатна. В края октомври 2013 г. започнаха работа шест териториални служби на БМУ, създадени до административната гранична линия. Териториалните служби използват съществуващата инфраструктура на вътрешните постове за митнически контрол, създадени през 2004 г. Би било добре да се обмисли съставянето на наредба, която да съдържа недвусмислени разпоредби относно регистрацията на чуждестранните пътници. Възможно най-скоро трябва да се изготви комуникационна стратегия, която разяснява тези правила. По-конкретно, разпоредбите не би трябвало да затрудняват пътническия поток, нито да предвиждат административни санкции за обстоятелства, които не могат да бъдат отнесени към пътниците. Това се отнася до липсата на граничен контрол от страна на молдовските органи по централния участък на украинско-молдовската държавна граница.

2.2.1.2. Препоръки въз основа на оценката на въздействието

- *Да продължи работата по засилването на мерките за граничен контрол, включително мерките за анализ на риска и наблюдение, както и предотвратяването и борбата с корупцията по границите, и да продължи да се развива сътрудничеството с EUBAM във всички области на управлението на границите.*

Вж. тематична област № 2/тема № 1 Критерии по ПДЛВР. През 2013 г. EUBAM организира над 20 учения за съвместна помощ (УСП), които се проведеха с участието на агенциите за граничен контрол на Република Молдова и Украйна. Съвместните мерки се основаха на установените рискове, като контрабандата на тютюн и други акцизни стоки (етанол и т.н.), престъпления, свързани с превозни средства, незаконна миграция/незаконно превеждане през граница на хора и трафик на хора, контрабандата на потребителски стоки и месо. В съответствие с установените рискове УСП обхващаха зоната на общата граница в нейната цялост, включително гранично контролно-пропускателните пунктове и зелените и сините граници, както и вътрешни зони. При крайната оценка за тези учения бе изтъкната необходимостта от по-нататъшно професионално обучение на работното място и усъвършенстване в области, като

¹⁵ Подходящите мерки ще предотвратят създаването на допълнителни пречки пред свободното движение на жителите на Приднестровието и ще бъдат съобразени със съществуващите договорености в зоната за сигурност. Механизмът се прилага само по отношение на чуждите граждани, които не пребивават постоянно в Приднестровието и които преминават украинско-молдовската граница през приднестровския участък.

междуведомственото сътрудничество, уменията за извършване на анализ на риска и употребата и оборудването на мобилните звена.

- *Да се засили сътрудничеството със съседните държави. Да се укрепи двустранното и международното сътрудничество и обменът на информация във връзка със статистически и аналитични данни и тактически/оперативни данни/разузнавателна информация чрез мерки като организиране/участие в съвместни трансгранични операции, съвместни екипи за разследване и съвместни разузнавателни екипи, подпомагане на обмена на длъжностни лица за връзка в такива операции, осигуряване на обучение за провеждането на съвместен граничен и митнически контрол.*

През 2013 г. дейността на ДГП се съсредоточи главно върху прилагането на споразуменията за сътрудничество, подписани между ДГП и агенциите за граничен контрол на Полша, Латвия, Литва, Естония и Грузия. В този контекст 96 служители на ДГП бяха обучени в рамките на проекта в областта на управлението на риска и анализа на престъпността „Управление на информацията в системата на борбата с трансграничната престъпност“. Представители на ДГП отидоха на учебно посещение в Естония относно системата за сигурност и проверка на документи в съответствие в европейските стандарти. Под егидата на EUBAM се проведеха две съвместни операции — OVIDIUS и PONTUS EUXINUS, чиято цел беше, посредством предприемането на съвместни мерки с Украйна, ЕС, държавите членки и международните експерти, да се засили капацитетът на звената на Министерство на вътрешните работи, както и на служба „Митници“ и службите за сигурност, за предотвратяването на трансграничната престъпност и борбата с нея.

ДГП и БМУ активно участват в редовни и *ad hoc* заседания на водената от EUBAM работна група I по въпросите на незаконната миграция и трафика на хора. Тази рамка обединява следователи от всички молдовски и украински правоприлагащи агенции, както и от държавите — членки на ЕС, Европол, FRONTEX и Центъра за правоприлагане в Югоизточна Европа (SELEC), в съвместен опит да обменят информация и изградят капацитет в подкрепа на съвместни разследвания на незаконната миграция и трафика на хора. Представители на молдовските правоприлагащи агенции (служба „Митници“, Министерство на вътрешните работи, ДГП) също участват активно в няколко други проекта на EUBAM, като например работна група II по въпросите на контрабандата на стоки и цигари, работната група по правото на интелектуалната собственост, оперативната група по оръжията, оперативната група по наркотиците и оперативната група по престъпленията, свързани с превозни средства. Всички тези форуми допринасят за актуализирането на прегледа на сегашната ситуация, обединяването на ресурсите и подготовката на съвместен отговор на заплахите, които представляват незаконните трансгранични дейности в съответните области.

- *Да се подобри обучението и изграждането на капацитет във връзка с международното сътрудничество в областта на митниците и правоприлагането и обмена на информация.*

Вж. тематична област № 2/тема № 1 Критерии по ПДЛВР.

- *Да се координират контролните дейности по общата граница. Да се обмена разузнавателна информация и да се подобри общата оценка на ситуацията на оперативно равнище.*

На 4 юли 2013 г. започнаха преговори по споразумение за контролно-пропускателните пунктове по молдовско-украинската граница между правителството на Република Молдова и кабинета на министрите на Украйна. То ще послужи като основа за нова концепция за обмен на информация и за установяване на нови форми на взаимодействие чрез създаването и поддържането на контролно-пропускателни пунктове по молдовско-украинската граница в съответствие с най-добрата практика на ЕС.

В процес на актуализация е протокол за обмена на аналитична и статистическа информация между Дирекция „Гранична полиция“ към Министерството на вътрешните работи на Република Молдова и администрацията на Държавната служба за гранична охрана на Украйна. През 2013 г. протоколът беше подобрен, като се включи текст за осъществяването на ежедневния обмен на информация за ситуацията по общия граничен участък. Освен това граничните агенции на Република Молдова и Украйна изготвят ежемесечни съвместни доклади за оценката на риска. В допълнение EUBAM подкрепи агенциите за граничен контрол на двете страни в процеса на подобряване на обмена на оперативна информация и прилагането на система за ежедневно наблюдение на миграционните потоци в приднестровския централен участък на молдовско-украинската държавна граница. Създаден е и информационен обмен за неноминални данни за гражданите на трети държави, които са преминали общата държавна граница през централния участък.

- *Да се задълбочи сътрудничеството със съседните държави и по-специално с Украйна.*

През май — юни 2013 г. се проведеха няколко срещи на съвместни работни групи от експерти на Дирекция „Гранична полиция“, Центъра за борба с трафика на хора, БМУ, Държавната служба за гранична охрана на Украйна, Международната организация по миграция и EUBAM. Те изготвиха специален доклад за миграцията и трафика на хора по молдовско-украинската държавна граница.

Очаква се обозначаването на молдовско-украинската държавна граница да приключи до края на 2014 г. В момента са обозначени 1 202,5 км от 1 222,0 км. Престои да бъдат обозначени 19,2 км от централния участък и 0,3 км от южните сектори на общата граница. В процес на изготвяне е документацията относно окончателното обозначаване на границите по отношение на всички сектори. Предвид на постигнатия напредък вече започна съставянето на договора между Република Молдова и Украйна относно режима на държавната граница. През 2013 г. се проведеха четири кръга на преговори по проектодоговора между Република Молдова и Украйна относно режима на държавната граница. На 21 май 2013 г. се проведеха преговори относно съставянето на тристранен документ на правителствено равнище (*triplex confinium*), който установява и определя общите точки на молдовската, румънската и украинската държавна граница.

- *Да продължи да се поддържа сътрудничеството с EUBAM и да се изпълняват препоръките ѝ за подобряване и по-интензивно използване на мобилните звена*

EUBAM посочва¹⁶, че броят молдовски граждани (83), чието намерение да пътуват до държави от ЕС с фалшиви документи е разкрито при излизането им от Република Молдова, е намалял с 29 % през 2012 г. в сравнение с 2011 г. (117). В доклада също се изтъкват продължаващото усъвършенстване на системите за управление на границите и миграцията в рамките на усилията за либерализиране на визовия режим, общата

¹⁶ Специален доклад на EUBAM „Незаконната миграция и трафика на хора по молдовско-украинската граница през 2012 г.“, 16 юли 2013 г.

тенденция към спад на незаконната миграция в Република Молдова и по-добрият контрол на незаконната миграция по молдовската граница.

Важен фактор за предотвратяването на незаконната миграция и трансграничната престъпност е контролът, упражняван от мобилните звена върху международните маршрути за трафик на територията на страната. Дирекция „Гранична Полиция“ създаде Дирекция „Мобилни звена“, която е добре оборудвана на централно и регионално равнище. С постановление на правителството № 752 от 20 септември 2013 г. се прие наредбата за мобилните звена на ДГП, който урежда ролята, задачите и правата на мобилните звена в рамките на тактическите и оперативни действия на ДГП, обществения ред и мисиите за сигурност на Министерството на вътрешните работи. В наредбата се предвижда възможността да се създават съвместни мобилни звена въз основа на споразумения за сътрудничество. Правилникът за движение по пътищата на Република Молдова беше изменен, като в него се включиха разпоредби, които позволяват на мобилните звена на ДГП да извършват дейност по обществените пътища.

От февруари до март 2013 г. съвместните мобилни звена на ДГП и служба „Митници“ проведеха съвместни операции: извършени бяха проверки на 477 превозни средства, от които 396 с национална регистрация и 81 — с чуждестранна. По време на тези операции се констатираха и описаха следните случаи: 1 случай на незаконен превоз на акцизни стоки (етилков алкохол); 3 случая на превоз на потребителски стоки без сертификат за произход; 2 случая на подправени пълномощни за превозните средства и 2 случая на смяна на регистрационните номера на превозните средства.

2.2.2. Тематична област № 2/тема № 2 — Управление на миграцията

2.2.2.1. Критерии по ПДЛВР

- **Непрекъснато ефективно прилагане на споразумението за обратно приемане между ЕС и Република Молдова и мерките за реинтеграция на молдовски граждани (доброволно завръщащи се или обратно приети)**

По силата на споразумението за обратно приемане между Европейския съюз и трети държави за периода от 1 януари до 31 юли 2013 г. Министерството на вътрешните работи е разгледало 83 молби за обратно приемане от следните страни: Франция (35), Австрия (8), Германия (7), Испания (10), Швейцария (6), Румъния (7), Белгия (9), Швеция (1). През същия период 42 молдовски граждани са успешно приети обратно в република Молдова, а двама граждани на ЕС са приети обратно от територията на Република Молдова в държави — членки на ЕС (по един гражданин в Румъния и Унгария). Установи се, че от общия брой молби за обратно приемане, получени от държавите — членки на ЕС, 8 лица не са граждани на Република Молдова или не са имали никаква връзка с нея.

Успешно беше поставено началото на два проекта, финансирани от ЕС, в областта на връщането и обратното приемане. Проектът „Укрепване на управлението на миграцията и сътрудничество при обратното приемане в Източна Европа“ (MIGRECO)¹⁷ стартира на 21 март 2013 г. и ще продължи две години. Той се изпълнява от Международната организация по миграция (МОМ). Проектът „Подкрепа за Република Молдова в изпълнението на договорения между ЕС и Република Молдова План за действие за либерализиране на визовия режим — борба с незаконната миграция в Република Молдова“ (FIRMM)¹⁸ стартира на 20 март 2013 г. Той ще се изпълнява от Международния център за развитие на миграционната политика през

¹⁷ Бюджет за Република Молдова: 673 000 EUR.

¹⁸ Бюджет за Република Молдова: 1 200 000 EUR.

следващите две години. Двата проекта допринасят за укрепването на капацитета на БМУ, като развиват необходимите умения за водене на преговори и изпълнение на споразумения за обратно приемане с трети държави и протоколите за прилагане с държавите — членки на ЕС¹⁹.

- **Ефективно прилагане на правната уредба за управление на миграцията, включително осигуряване на административни структури с достатъчни човешки ресурси с ясни и уместни правомощия по всички аспекти от управлението на миграцията, както и ефективно сътрудничество между компетентните агенции**

В рамките на реформите в Министерството на вътрешните работи и с оглед на укрепването на цялостното управление на миграцията в Република Молдова институционалната уредба на БМУ беше изменена из основи (по силата на заповед № 70 от 28 февруари 2013 г.). БМУ беше направена дирекция, а броят на служителите ѝ се удвои от 104 на 198.

Споразумението между Европейския съюз и Република Молдова за изменение на Споразумението между Европейската общност и Република Молдова за улесняване на издаването на визи бе подписано през юни 2012 г. и влезе в сила на 1 юли 2013 г. На последната среща на съвместния комитет за управление на споразумението, съставен от представители на ЕС и Република Молдова, която се проведе на 12 юни 2013 г. в Брюксел, напредъкът по изпълнението на споразумението беше оценен като положителен. През 2012 г. броят на визите, издадени от ЕС на молдовски граждани, се увеличи на 157 974. Средният дял на отказите намалю от 7,02 % за 2010 г. на 3,05 % за 2012 г. През 2012 г. държавите — членки на ЕС, издадоха 101 135 визи на молдовски граждани, от които 45,01 % са многократни визи, като в този дял влизат 26,71 % шенгенски визи. През 2008 г. само 11,6 % от общия брой издадени визи са многократни.

През 2012 г. най-много многократни визи са издадени от Румъния (61,94 % или 32 533 многократни визи от общо 52 520); Литва (45,15 % или 647 многократни визи от общо 1 433); Италия (36,07 % или 3 795 многократни визи от общо 10 521). През 2012 г. най-висок е броят на отказите от Франция (9,8 % или 434 от 4 391 молби за виза са отхвърлени); Чешката република (9,52 % или 439 от 4 610 молби са отхвърлени); и Италия (8,03 %²⁰ или 912 от 11 439 молби са отхвърлени). Най-нисък е броят на отказите в България (0,04 % или 25 от 56 864 молби са отхвърлени); Румъния (2,78 % или 1 502 от 54 022 молби са отхвърлени); и Германия (2,43 %²¹ или 912 от 6 679 молби са отхвърлени).

- **Установен и редовно актуализиран миграционен профил и ефективен анализ на данните за миграционното присъствие и миграционните потоци**

През април 2013 г. бе официално публикуван докладът на Република Молдова за разширения миграционен профил (РМП). Правителството на Република Молдова ще продължи периодично да представя независимия доклад, особено под координацията

¹⁹ В сила са влезли единадесет протокола за прилагане между Република Молдова и държавите — членки на ЕС, а именно: с Естония, Унгария, Румъния, Словакия, Германия, Австрия, Литва, Латвия, Малта, Дания, България и Чешката република. Още един протокол за прилагане беше подписан с държавите от Бенелюкс (Белгия, Люксембург, Нидерландия), а с Дания се сключи двустранно споразумение за обратно приемане. В процес на договоряне са проектопротоколи за прилагане с Гърция, Финландия, Обединеното кралство и Швеция.

²⁰ Тази стойност спадна до 5 % през 2013 г.

²¹ Тази стойност спадна до 1,4 % през 2013 г.

на Бюрото за миграция и убежище към Министерството на вътрешните работи. В този смисъл до края на 2013 г. ще бъдат публикувани актуализирани статистически данни в съответствие със списъка от показатели.

Като част от проекта „Укрепване на връзката между миграцията и развитието“ (NEXUS Молдова)²², финансиран от ЕС, Центърът за социологически, политически и психологически анализ и проучвания (CIVIS) и Международната агенция за информация за държавите — източник на мигранти (International Agency for Source Country Information) проведе широкомащабно независимо проучване сред мигрантите и домакинствата²³. Резултатите показаха, че 370 000 молдовци са дългосрочни трудови мигранти в чужбина, което представлява 11 % от цялото население, а други 109 000 молдовци са сезонни мигранти в други страни, което представлява 6,6 % от цялото население. От сезонните мигранти 81 % мигрират в Руската федерация, а 7 % — в Италия. Проучването установи, че 91,2 % от цялото население, което все още не е мигрирало, няма такова намерение (включително когато става въпрос за трудова миграция, обучение, сезонна и вътрешна миграция). Около 56 000 души или 3,4 % от цялото население планират дългосрочна международна трудова миграция, а 51 000 души или 3,3 % от цялото население възнамеряват да търсят сезонна работа в чужбина.

- **Съгласувано прилагане на ефективна методика за разкриване на незаконна миграция във вътрешността на страната, анализ на риска (включително докладване на компетентните агенции и анализ на всяко едно равнище на администрацията, например местно, централно), както и разследване на случаи на организирана чрез посредници незаконна миграция, в това число ефективно сътрудничество между компетентните агенции**

През първото полугодие на 2013 г. бяха отчетени 312 случая на нарушение на правилата за пребиваване (в резултат от прилагането от страна на Министерството на вътрешните работи на методи за разкриване във вътрешността на страната): 270 случая на нарушение на правилата за пребиваване от чужденци или лица без гражданство и 42 случая на наемане на работа на чужденци без разрешително. БМУ издаде 73 решения за връщане на чужденци, а съдилищата постановиха 26 решения за експулсиране на чужди граждани.

С цел да се подобри управлението на миграцията във всички области и да се укрепят капацитетът за предотвратяване и противодействие на незаконното пребиваване на чужденци в Република Молдова, структурата на дирекцията на БМУ за борба с незаконното пребиваване на чужденци беше променена и броят на служителите беше увеличен от 11 на 47. В дирекцията за борба с незаконното пребиваване на чужденци се създадоха три регионални отдела за борба с незаконното пребиваване на чужденците (в северната част на страната в Белци, в централната — в Кишинев и в южната — в Комрат). Общият брой на служителите в трите отдела е 34. През септември 2013 г. беше подбран персонал за 85 % от новосъздадените постове.

Финансираният от ЕС проект „Подкрепа за Република Молдова в изпълнението на договорения между ЕС и Република Молдова План за действие за либерализиране на визовия режим — борба с незаконната миграция в Република Молдова“ (FIRMM) развива капацитета на централните и местните органи да разкриват незаконни мигранти

²² Като част от проекта „Укрепване на връзката между миграцията и развитието: Изпитване на интегриран доставчик на услуги за молдовските мигранти и техните общности“ (NEXUS Молдова).

²³ Проучване на домакинствата Nexus Moldova през май — август 2013 г.

във вътрешността на страната и ще съдейства за закупуването на необходимото оборудване. Като част от същия проект (FIRMM) БМУ създаде ново подразделение за обработка на информация, управление на данни и анализ на риска, което ще бъде поддържано в процеса на консолидация на оперативния и аналитичния си капацитет. В същия контекст се създаде вътрешна работна група, която да изготви методология за анализ и оценка на риска за имиграцията и убежището и която ще получи съдействие от експерти на държавите — членки на ЕС.

През първите седем месеца на 2013 г. бяха отчетени 34 наказателни преписки, свързани с незаконна миграция, в сравнение с 82 за същия период на 2012 г. (спад от 58,5 %). През 2013 г. три преписки са препратени от БМУ на прокуратурата и са започнали наказателни разследвания.

- **Осигуряване на подходяща инфраструктура (включително центрове за задържане) и укрепване на отговорните органи, за да се осигури ефективното експулсиране от територията на Република Молдова на незаконно пребиваващи и/или транзитно преминаващи граждани на трети държави**

С оглед на укрепването на капацитета, подобряването на ефективността на процедурите за връщане и подобряването на предоставянето на услуги на чужденците беше преразгледана структурата на Центъра за временно задържане на чужденци към Министерството на вътрешните работи (министерска заповед № 70 от 28 февруари 2013 г.). Според новата структура персоналят се увеличава от 29 на 40 души. Броят на служителите на служба „Сигурност и достъп“ и служба „Идентификация и отвеждане“ се увеличи: от 17 на 25 души в първия случай и от 5 на 6 във втория. В служба „Логистика“ бяха създадени още два поста.

За да се осигури правна помощ за мигрантите в центъра за задържане, на 6 август 2013 г. БМУ, Националният съвет за държавна правна помощ и Правният център на адвокатите (неправителствена организация) сключиха меморандум за разбирателство, по силата на който Националният съвет за държавна правна помощ и Правният център на адвокатите ще предоставят първоначални консултации и необходимата правна помощ за всички лица, задържани в Центъра за временно задържане на чужденци. През първото полугодие на 2013 г. в центъра са задържани 34 чужденци. Средната продължителност на задържането е над два месеца. Сравнително дългият период от време, необходим за отвеждане, се дължи на ниското равнище на отговори от някои трети държави.

2.2.2.2. Препоръки въз основа на оценката на въздействието

- *Да се организират постоянни, целеви информационни кампании с оглед на това да бъдат разяснени правата и задълженията при безвизовите пътувания, включително предоставянето на информация относно правилата, които регламентират достъпа до трудовия пазар на ЕС (в т.ч. чрез портала на ЕС за имиграция), и относно отговорността при евентуална злоупотреба с права, предоставени по силата на безвизовия режим.*

През юли 2013 г. се създаде оперативен комитет за информация и комуникация относно европейската интеграция под председателството на заместник-министъра на външните работи и с участието на съветника на високо равнище на министър-председателя по въпросите на комуникацията с ЕС, говорителя на министър-председателя, съветниците на министър-председателя, представители на Генерална дирекция „Европейска интеграция“ и отдел „Медии“ на Министерството на външните работи. Комитетът заседава всяка седмица или веднъж на две седмици. Състави се практически план за

действие по краткосрочните, средносрочните и дългосрочните приоритети, който започна да се изпълнява през юли 2013 г. Либерализацията на визовия режим е една от ключовите теми, които се засягат в дебатите с обществеността. Само за периода между август и октомври 2013 г. се организираха повече от 20 обществени прояви във връзка с безвизовите пътувания. През септември Министерството на външните работи и европейската интеграция на Република Молдова проведе самостоятелни и съвместни неофициални срещи с представители на медиите (редактори от всички телевизионни канали, по-голямата част от радиопрограмите, електронната и печатната преса), за да се разяснят приоритетите на диалога между ЕС и Република Молдова до срещата на високо равнище във Вилнюс, програмата след Вилнюс и най-скорошните постижения в изпълнението на ПДЛВР.

2.2.3. Тематична област № 2/тема № 3 — Политика в областта на убежището

- **Ефективно прилагане на законодателството в областта на убежището, включително предоставяне на подходяща инфраструктура и укрепване на отговорните органи (персонал, финансиране), по-специално в областта на процедурите по предоставяне на убежище, приема на лица, търсещи убежище, и защитата на техните права, както и интеграцията на бежанците; осигуряване на достъпа на лицата, ползващи се от международна защита, до предвидените в законодателството документи за пътуване**

През 2012 г. 162 лица са подали молби за предоставяне на убежище, 19 са били признати за бежанци, на 45 е предоставена хуманитарна закрила, а на 55 е отказан какъвто и да е вид закрила. За периода от 1 януари до 30 юни 2013 г. 54 лица са подали молби за предоставяне на убежище, 9 са били признати за бежанци, на 43 е предоставена хуманитарна закрила, а на 22 е отказан какъвто и да е вид закрила. През 2012 г. средната продължителност на обработката на молбите е 107 дни от момента на подаването им до постановяването на решение на първа инстанция, а периодът между подаването на молбата и постановяването на окончателно решение е 401 дни. През първото полугодие на 2013 г. средната продължителност на административната процедура е 129 дни, а в случаите на обжалване — 289 дни. Разглеждането на молби за предоставяне на убежище по административната процедура отнема между един и шест месеца. От 1 юли 2013 г. на територията на Република Молдова пребивават 272 лица под закрила, от които 79 са бежанци, а 135 са лица, на които е предоставена хуманитарна закрила. Към момента 58 лица чакат постановяването на решение на първа или въззивна инстанция. Повечето от кандидатите са от Сирия, Армения, Афганистан, Руската федерация, Азербайджан, Киргизстан или Судан.

На 12 юни 2013 г. се прие решение на правителството № 362 относно финансовата помощ, предоставена на бежанците и лицата, ползващи се от хуманитарна закрила, за 2013 г. Размерът ѝ е определен на 577,50 MDL, което съставлява 15 % от средната работна заплата за 2013 г. През 2013 г. са получени молби за финансова помощ от 25 лица. Уважени са 22 (21 от Сирия, 1 от Судан), а 3 са отхвърлени (от Армения). През първото полугодие на 2013 г. 59 чужденци са се регистрирали в агенции за набиране на персонал и 15 са намерили работа.

През април 2013 г. беше сключено споразумение за изпълнението на финансираните от ЕС проект „Инициатива за качество на системите за предоставяне на убежище в Източна Европа и Южен Кавказ“. Служителите, определящи статута на бежанец, участваха в непрекъснато обучение. Проектът също предвижда да се стартира версия на руски на платформата Refworld на Върховния комисариат за бежанците на ООН. Служителите, определящи статута на бежанец, също участваха в изпълнението на

пилотен проект 4 „Обучение в областта на качеството при предоставянето на убежище“ от Пражкия процес, осъществен с подкрепата на германското федерално Бюро за миграция и шведския Съвет за миграция. Всички служители, проверяващи допустимостта в Дирекция „Убежище и интеграция“ (ДУИ) към БМУ, са преминали европейската учебна програма по въпросите на убежището — курсовете в онлайн формат за дистанционно обучение по следните модули: информацията относно държавата на произход, клаузи за приобщаване, изготвяне на документи и вземане на решения. Научният работник в областта на информацията относно държавата на произход и служителите, които вземат решения в БМУ, се обучиха по модула за информацията относно държавата на произход по европейската учебна програма по въпросите на убежището и имат достъп до всички официални публични бази данни с информацията относно държавата на произход.

Като част от проекта „Местна интеграция“ и програмата „Регионална закрила“, финансирани от ЕС и проведени от Върховния комисариат за бежанците на ООН (ВКБООН), продължиха да се провеждат обучения през 2013 г. за служителите от ДУИ, кадрите на гранична полиция и съдиите относно правото да се търси убежище и последващите налични процедури, както и относно права на лицата, които търсят убежище, и на бежанците²⁴. Инструкцията относно доказателствата, поддържането и съхраняването на досиетата на лицата, настанени в центъра за настаняване беше приета на 5 юни 2013 г. съгласно Правилника за центъра за настаняване, одобрен с решение на правителството № 1023 от 28 декември 2012 г. Етичният кодекс на центъра в момента е предмет на междуведомствена консултация.

Цялостна оценка на втората тематична област

Република Молдова е започнала да монтира технически системи за наблюдение по сухоземната си граница. Купено е допълнително оборудване и превозни средства. Мобилните звена са създадени и действат. Капацитетът и покритието на БМУ са засилени, а шестте териториални служби в Приднестровието са открити. Всички действия по отношение на убежището са извършени, а обучението на правоприлагащия персонал и магистратите набира скорост.

Република Молдова е изпълнила по удовлетворителен начин действията, посочени в препоръките на четвъртия доклад относно ПДЛВР и продължава да изпълнява ефективно съответното законодателство. Комисията счита, че **Република Молдова е изпълнила критериите от втория етап, обобщени във втората тематична област.**

²⁴

На 16 април 2013 г. се проведе семинар по бежанско право за 37 висши офицери от „Гранична полиция“. БМУ и ВКБООН организираха трансгранична мисия в северната част на страната, за да се насърчат принципите на защита на бежанците при управлението на границите и да се засили трансграничното сътрудничество между Румъния и Република Молдова в тази област. Шестима съдии и десет адвокати бяха включени в програмата за дистанционно обучение по модула, посветен на приобщаването, в рамките на европейската учебна програма по въпросите на убежището. Съвместно с Националния институт за правосъдие БМУ организира следните семинари за съдии и прокурори в областта на миграцията: „Национални и международни стандарти в областта на миграцията и въпросите на убежището“ (22 – 23 май 2013 г.) за 30 съдии и 7 служители на БМУ; „Национални и международни стандарти в областта на миграцията и въпросите на убежището“ (17 – 18 октомври 2013 г.) за 15 съдии, 10 прокурори, 5 адвокати, 7 служители на БМУ и 5 пътни полицаи; и „Правата на мигрантите, бежанците и лицата, търсещи убежище“ (12 – 13 септември 2013 г.) за 30 съдии.

2.3. Тематична област № 3: Обществен ред и сигурност

2.3.1. Тематична област № 3/тема № 1 — Предотвратяване на организираната престъпност, тероризма и корупцията и борба с тях

2.3.1.1. Критерий по ПДЛВР — Предотвратяване на организираната престъпност и тероризма и борба с тях

- **Изпълнение на стратегията и плана за действие за предотвратяване на организираната престъпност и борбата с нея, в това число ефективна координация между компетентните органи, както и провеждане на ефективни разследвания, наказателно преследване и конфискация на придобитото от престъпна дейност имущество**

На 24 април 2013 г. е одобрена Наредбата за организацията и функциите на Главния инспекторат на полицията (ГИП) към Министерството на вътрешните работи. След реформата в полицията през март 2013 г. броят на управленските постове е намален с 20 %, а броят на полицаите, работещи на територията на страната, се увеличава с 19 %. Времето на реакция и интервенция след получено обаждане от гражданин намаля през 2013 г. от 45 минути на 30. През 2013 г. броят на смъртните случаи и на случаите на тежки наранявания намаля с 20 %. До края на тази година се очаква в правителството да постъпи заповед, с която се разпорежда да се увеличат заплатите специално на полицейските служители с 30 %, наред с другите полагащи им се като държавни служители увеличения на заплатите. През първите седем месеца на 2013 г. са разформирвани 40 престъпни групи с общо 175 активни членове²⁵.

На 24 декември 2012 г. се създаде Центърът за анализ на информацията (ЦАИ) към Националния следствен инспекторат. Той се състои от две централни звена (звено „Аналитично разследване“ и звено „Анализ на информацията“) и отдели за наказателно разследване по места, които съществуват във всеки полицейски инспекторат в Република Молдова. ЦАИ функционира пълноценно и разполага с 12 следователи. С подкрепата на програмата на Румъния „Официална помощ за развитие“ (румънското Министерство на външните работи) и програмата на ООН за развитие в Република Молдова се осъществява проектът „Консолидиране на капацитета на Министерството на вътрешните работи в областта на противодействието на престъпността и контрола върху огнестрелното оръжие“²⁶.

С оглед на предотвратяването на организираната престъпност и борбата с нея през 2013 г. Министерството на вътрешните работи закупи следното оборудване: 90 автомобила за Националния патрулен инспекторат (от държавния бюджет); 10 специализирани криминалистични комплекта с инструменти за разследване на място; 5 специални цифрови фотоапарата; 13 инструмента за измерване на съдържанието на алкохол; 30 компютъра за ГИП; нова сграда за Центъра за технико-криминалистични и съдебни експертизи към ГИП (която предстои да бъде завършена до края на 2013 г.) В процес на осъществяване е проект за набавянето на специално оборудване с цел да се

²⁵ Това включва 8 групи (55 членове), специализирани в извършването на взломни кражби, грабежи, кражби, подправка и прокаране в обращение на подправени парични знаци, контрабанда на стоки и измами; 20 групи (78 членове), специализирани в извършването на икономически измами; 6 групи (20 членове), участвали в трафик на наркотици и 6 групи (22 членове), специализирани в трафик на хора, проституция и незаконна миграция.

²⁶ По проекта през 2013 г. бяха закупени 5 лицензии за програмата „i2 Analyst’s Notebook“, 4 лицензии за потребители на програмата „iBase“, 1 лицензия за дизайнер на програмата „iBase“, 1 лицензия за програмата „i2 Text Chart“, 8 компютъра Hewlett Packard, приспособени към работните изисквания на анализаторите, както и други специализирани устройства.

подобри капацитетът на криминалистичните лаборатории, като се очаква съоръженията да бъдат доставени и монтирани през 2014 г. (до 2,4 млн. EUR по програмата „Всеобхватно институционално изграждане 2011 г.“, финансирана от Европейския инструмент за съседство и партньорство). Планът за изпълнението на бюджета за 2014 г. на Министерството на вътрешните работи също предвижда допълнителното закупуване на превозни средства за полицейските инспекторати, снабдяване със специално оборудване за разследвания и усъвършенстване на съществуващите оперативни бази данни.

Министерството на вътрешните работи, Главна прокуратура и Националният център за борба с корупцията разглеждат практичните аспекти, свързани със създаването на служба за отнемане на незаконно придобито имущество.

За момента в Република Молдова все още не е възможно правоприлагащите органи да засичат съобщения единствено за целите на наказателното преследване. Това се дължи на технически, правни и финансови съображения. Приблизителната стойност на разходите за оборудване на всички правоприлагащи органи с необходимите съоръжения ще възлезе на 220 — 250 млн. MDL. За да осъществи тази модернизация, Република Молдова ще се нуждае от външна финансова помощ.

2.3.1.2. Препоръки въз основа на оценката на въздействието

- *Да се подобри събирането на данни за престъпността и за организираните престъпни групи на национално равнище, наред с другото чрез създаване и/или усъвършенстване на националните бази данни.*

С цел да се осигури ефективната институционална комуникация и събирането на данни, на 1 август 2013 г. се взе решение до края на 2013 г. да бъде създадена обща база данни относно дейността на престъпните групи и престъпните организации, която да бъде достъпна за Министерството на вътрешните работи, Главна прокуратура, Службата за сигурност и информация, Националният център за борба с корупцията, служба „Митници“, Министерството на образованието, Министерството на младежта и спорта, Държавната канцелария и Академията на науките.

- *Да продължат усилията за усъвършенстването на показателите за престъпността и на събирането на данни за нея във всички области на престъпна дейност.*

Данни за престъпността се събират, като в централна база данни, управлявана и контролирана от службата за информационни технологии към Министерството на вътрешните работи, се вписват всички жалби и сигнали за извършени престъпления. За да се подобри и улесни събирането на данни за организираната престъпност, на официалния уебсайт на Министерството се създаде онлайн портал за жалби във връзка с борбата с организираната престъпност²⁷. От началото на 2013 г. са получени 29 жалби. На 15 май 2013 г. стартира официалният уебсайт на ГИП, на който гражданите могат да подават сигнали за престъпления или да качват снимки, видео записи или информация за престъпления, на които са станали свидетели. Към 15 август 2013 г. общият брой на сигналите е 1 767, което показва нарасналото доверие на хората в полицията, особено в способността ѝ да противодейства на разнообразни видове престъпни прояви.

С въвеждането от 1 януари 2013 г. на новия регистър за престъпността и криминологичната информация бе рационализирано събирането на данни за

²⁷ <http://crima-organizata.mai.gov.md/index-ro.php>.

престъпността в Република Молдова. Всяко подразделение на Министерството на вътрешните работи, което е свързано с базата данни, може да получи всякакъв вид статистически данни според вида на престъплението и региона. Бюрокрацията е отстранена от процеса на събирането на данни за престъпността. На последно място, в началото на 2013 г. започна работа междуведомствена работна група за изготвяне на наредба за единно обработване и анализ на статистическите данни във връзка с наказателното правосъдие.

2.3.1.3. Критерий по ПДЛВР — Предотвратяване на трафика на хора

- **Прилагане на законодателството относно предотвратяването на трафика на хора и на съответния национален план, включително ефективна координация между държавните агенции и ефективна закрила на жертвите на трафик, особено децата**

През първата половина на 2013 г. бяха установени 71 случая на трафик на хора — спад с 6,5 % в сравнение със 76-те за същия период на миналата година. Около 80 % от тези разкрития са в резултат от активни следствени действия от страна на полицията, а останалите 20 % са в резултат от жалби и сигнали. Жертви на сексуална експлоатация са станали 61 лица, а 90 са били обект на трудова експлоатация. За пръв път събраните данни сочат, че трафикът за целите на трудовата експлоатация преобладава в сравнение с трафика с цел сексуална експлоатация. Тази констатация е направена в резултат от проведеното през 2011 — 2012 г. обучението на полицията относно ефективното разкриване и документиране на случаите на трафик с цел трудова експлоатация. Основните страни, към които е насочен този трафик, продължават да бъдат Руската федерация (около 60 % от жертвите), Турция и Обединените арабски емирства. Това ясно демонстрира, че усилията на молдовските правоприлагащи органи са устойчиви по отношение на разкриването и ефикасното разследване на случаите на трафик, както и по отношение на идентифицирането и закрилата на жертвите.

Според решение на Националния комитет за борба с трафика на хора, прието на 15 юли 2013 г., през септември 2013 г. държавните органи ще започнат да работят по национален план за предотвратяване на трафика на хора и борбата с него, който ще действа през следващите три години. Базата данни за трафика на хора, управлявана от постоянния секретариат, работи и събира данни от правоприлагащите органи и институциите, които помагат на жертвите.

През първото полугодие на 2013 г. са проведени 280 осведомителни кампании и други дейности²⁸, свързани с предотвратяването на трафика на хора. На 14 юни 2013 г. парламентът прие Закон за специалната закрила на децата, изложени на риск, и на децата, отделени от своите родители. Законът създава механизми за секторно сътрудничество с оглед на оценката кои деца са изложени на риск и осигуряването на подкрепа за тях.

По силата на Закон № 129 от 8 юни 2012 г. относно акредитацията на доставчиците на социални услуги и Правилника за дейността на Националния съвет за акредитация на доставчиците на социални услуги (решение на правителството № 998 от 28 декември 2012 г.) Министерството на труда, социалната закрила и семейството създава национален механизъм за оценка, акредитация и контрол на доставчиците на социални услуги. През април 2013 г. се учредява Националният съвет за акредитация на доставчиците на социални услуги. Механизмът се намира в пилотна фаза, обсъден е с

²⁸ На 18 юни 2013 г. постоянният секретариат на Националния комитет за борба с трафика на хора стартира уебсайт, посветен на трафика на хора: www.antitrafic.gov.md.

представители на гражданското общество и партньорите по развитие на сътрудничеството, а пълното му въвеждане е предвидено за 2014 г. Създаването на национален фонд за помощ, закрила и обезщетение на жертвите²⁹ е определено като ключов приоритет за бъдещото сътрудничество със Съвета на Европа.

2.3.1.4. Препоръки въз основа на оценката на въздействието

- *Да се осигури ефективна защита на свидетелите на трафик на хора и да се подобри в по-голяма степен защитата на жертвите на трафика на хора, както и помощта и подкрепата за тях.*

Центърът за подпомагане и защита на жертвите и на потенциалните жертви на трафика на хора, който работи пълноценно от 2008 г., продължава дейността си. През 2013 г. спрямо четири жертви на трафик на хора са приложени мерки за специална защита, предложени от отдел „Защита на свидетелите“ в ГИП. Всички пострадали са също така насочени и към службите за социална закрила. Благодарение на предприетите ефективни мерки не са възникнали инциденти с жертвите.

В процес на обсъждане са минималните стандарти за качество, приложими по отношение на подпомагането и закрилата на жертвите и потенциалните жертви на трафика на хора. Възможно е те да бъдат одобрени от правителството в началото на 2014 г. През първото полугодие на 2013 г. двете родилни отделения на центровете за настаняване в Кишинев и Белци са оказали помощ на 31 майки с деца. Центровете се отчитат пред Министерството на здравеопазване на Република Молдова. Родилните отделения предлагат приемни, здравни, образователни, правни, социални, психологически услуги и услуги по (ре)интеграция на майки с деца, намиращи се в затруднено положение, в зависимост от нуждите им.

2.3.1.5. Критерий по ПДЛВР — Предотвратяване на корупцията и борба с нея

- **Прилагане на законодателството относно предотвратяването на корупцията и борбата с нея, осигуряване на ефикасното функциониране на независимата агенция за борба с корупцията; изготвяне на етични кодекси и обучения в областта на борбата с корупцията, предназначени особено за служителите от публичната сфера, работещи в областта на правоприлагането и съдебната власт**

След приемането на Закон № 106 от 3 май 2013 г. Националният център за борба с корупцията (НЦБК) отговаря пред правителството, а не пред парламента. Директорът на НЦБК се назначава за срок от четири години и се освобождава от президента на Република Молдова по предложение на министър-председателя. Република Молдова се приканва да провежда открити конкурси по обективни, уредени в закона, критерии, които се основават на качествата на кандидата. Прехвърлянето на правомощията по разследването на икономическата престъпност на Министерството на вътрешните работи и на служба „Митници“ доведе до консолидирането на мандата на НЦБК в областта на борбата с корупцията и престъпленията, свързани с корупция³⁰. За да се овладяват по-успешно случаите на корупция по високите етажи на властта, НКЦБ или

²⁹ Изследване на тема „Права, възвръщане и възстановяване: обезщетение на лицата, жертва на трафика на хора, в Република Молдова“, изготвено от международен експерт, е завършено на 5 август 2013 г.

³⁰ НЦБК разследва единствено изпирането на пари, финансирането на тероризма, корупционните деяния (активен/пасивен подкуп, търговия с влияние) и деянията, свързани с корупцията (злоупотреба с власт или злоупотреба със служебно положение, превишаване на власт или на служебно положение, подправка на официални документи).

някои негови отдели трябва да се специализират само в разследването на случаи, които засягат служители на определено равнище или се характеризират с определен размер на вредите.

Новият Кодекс за поведение на служителите на Националния център за борба с корупцията влезе в сила на 30 август 2013 г. Очаква се приемането му да допринесе за по-ефикасното и отговорно провеждане на дейността на НЦБК и за нарастването на общественото доверие в институцията. След изменението от 7 март 2013 г. на Закона за заплатите в публичния сектор, от 1 януари 2013 г. заплатите на длъжностните лица и служителите от кабинетите на длъжностните лица се увеличиха с 35 %. За да се осигури еднакво отношение, над 1 566 длъжностни лица получиха увеличение на заплатата, в това число и 101 депутати, 733 прокурори, 516 съдии и 227 служители от кабинетите на длъжностните лица.

В момента НЦБК прави анализ на плановете за етично поведение на централните публични органи. НЦБК продължава да предоставя експертни становища в областта на борбата с корупцията при изготвянето на нормативни актове. От януари до юли 2013 г. НЦБК прегледа 498 проекта за нормативни актове и предостави експертно мнение по тях. С оглед на осигуряването на задълбочена специализация на следователите, работещи по финансови разследвания, от началото на 2013 г. до момента са проведени шест специализирани обучения за представителите на правоприлагащите органи: Националния център за борба с корупцията, Министерството на вътрешните работи, Службата за сигурност и разузнаване, Главната прокуратура и други органи.

За периода януари — септември 2013 г. отдел „Наказателно преследване“ на НЦБК образува 400 наказателни дела, от които 126 срещу 163 обвиняеми бяха изпратени на съда. Съдът постанови 118 присъди. През 2013 г. в съда бяха заведени 9 наказателни дела за корупция срещу лица, които се ползват или са се ползвали със статут на високопоставени длъжностни лица: 1 заместник генерален секретар в правителството; 1 заместник областен управител; 5-има кметове; 1 бивш директор на Съвета за аудио-визуална координация и 1 директор на Държавния данъчен инспекторат. В бъдеще от Република Молдова се очаква да докладва за броя на постановените присъди и успешно приключилите наказателни дела.

Другият важен антикорупционен орган — Националната комисия по етика — набра персонала си чрез открит конкурс и открити процедури за подбор. От 21-те поста в Националната комисия по етика 8 са вакантни. Осигурени са всички необходими условия за труд — необходимото оборудване е закупено и са създадени базите данни, съдържащи записите на създадените декларации. През първата половина на 2013 г. Комисията по етика разгледа 38 жалби. В пет случая заключенията на Комисията по етика бяха доказани в съда. През 2013 г. съдилищата са сезирани за 328 случая на нарушения, изразяващи се в неподаване на декларация за имотно състояние и интереси в законоустановения срок. На 6 февруари 2013 г. стартира уебсайтът на Комисията по етика, който предоставя платформа за съобщаване и пряк достъп до декларациите.

Налице е сътрудничество между Националната комисия по етика и НЦБК. През първата половина на 2013 г. Националният център за борба с корупцията е изпратил на Комисията по етика за разглеждане 12 доклада за възможни нарушения на правни норми, попадащи в сферата ѝ на компетентност. НЦБК си сътрудничи с Комисията по етика в производството по налагане на административни санкции, когато се установи неизпълнение на задължението за деклариране на конфликт на интереси, и както и в процеса на разглеждане на материалите, изпратени от Комисията по етика, с цел да се предприемат следствени действия при несъответствия между доходи и притежавани

имоти. От Република Молдова се очаква да въведе система за отчитане на проверките за конфликт на интереси и деклариране на имотно състояние, както и на наложените санкции.

Предвид изменението на Наказателнопроцесуалния кодекс на 14 март 2003 г. започна преглед на категориите лица, които се ползват от имунитет при наказателно преследване. Главна прокуратура изготви проектозакон за прегледа на имунитетите в наказателните производства и го внесе за вътрешно- и междуведомствена координация. В момента Главната прокуратура съвместно с Института за наказателноправна реформа проучват правилата за отговорността на прокурорите, включително за дисциплинарната отговорност и за премахването на техния общ имунитет. На 16 октомври 2013 г. правителството одобри два нови антикорупционни закона. Първият удължава давностния срок за преследване на съдиите, извършили престъпления, и забранява контактите между съдиите и страните в процеса с цел да се осигури безпристрастност. Проектозаконът също така предвижда по-строга отговорност за неправомерно обогатяване, забрана за заемане на обществени постове за по-дълъг период, конфискация на активи, глоби и лишаване от свобода. Вторият проектозакон се отнася за възнаграждението на съдиите и предвижда увеличение на заплатите на съдиите, като ги прави между три и пет пъти по-високи от средната заплата.

2.3.1.6. Препоръки въз основа на оценката на въздействието

- *Да се предотвратява корупцията и да се води борба с нея на всички нива и във всички сфери.*

Вж. критериите на ПДЛВР горе.

- *Предприемането на антикорупционни мерки да бъде приоритет във всички области, както и по отношение на по-широките аспекти на върховенството на закона. Националните органи трябва да разполагат с капацитет да се борят с корупцията на всички нива — централно, регионално, местно, както и в специфични сектори, като се обърне специално внимание на правоприлагащите и митническите органи.*

През 2013 г. към Министерството на вътрешните работи беше създадена службата „Вътрешна сигурност и борба с корупцията“. Тя е автономен орган в Министерството, който извършва специални следствени действия и разполага с достатъчно капацитет, за да противодейства на корупционните явления и да ги проследява както на централно, така и на местно равнище. През 2013 г. персоналът на службата се увеличи от 18 на 111 поста. Освен това правителството прие проектозакон за проверка на професионалната етика на полицаите, който сега се обсъжда в парламента. В закона се определят процедурата, методологията, средствата и техниките за проверка на професионалната етика в полицията, включително начините за откриване, оценяване и отстраняване на уязвимостта и риска от корупция и други незаконни деяния. В момента се изготвя споразумение за сътрудничество между Министерството на вътрешните работи и Националния център за борба с корупцията.

Служба „Вътрешна сигурност и борба с корупцията“ разглежда жалби относно случаи на корупция денонощно, което ѝ позволява да действа незабавно на място, включително през уикендите, като по този начин се увеличава ефективността на превенцията и се проследява рискът. Като показател за ефективността на тази политика се изтъква, че през първото полугодие на 2013 г. по повод на различни нарушения са предприети дисциплинарни мерки срещу 233 служители на Министерството на вътрешните работи в сравнение с 424 през първото полугодие на 2012 г.

2.3.1.7. Критерий по ПДЛВР — Предотвратяване на изпирането на пари и на финансирането на тероризма

- **Прилагане на законодателството и стратегията за предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма, прилагане на съответното законодателство за конфискацията на активи на престъпници (в това число разпоредбите относно трансграничните аспекти)**

С цел да се създаде ефективен национален режим за противодействие на изпирането на пари и финансирането на тероризма, на 6 юни 2013 г. парламентът одобри национална стратегия за предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма и борбата с тях за 2013 — 2017 г. и план за действие, чиято цел е изпълнението на тази стратегия. Планът за действие посочва мерките, които трябва да бъдат предприети, крайните срокове, отговорните органи и показателите за контрол. По този начин Република Молдова също цели да спази стандартите на Специалната група за финансови действия (FATF) по отношение на противодействието на изпирането на пари и финансирането на тероризма и препоръките на четвъртия доклад за оценка от декември 2012 г. на Moneyval — Специалния комитет на експертите за оценка на мерките за борба срещу изпирането на пари към Съвета на Европа.

Република Молдова докладва, че през 2013 г. седем мерки от плана за действие са напълно изпълнени, а четири са в процес на изпълнение. Република Молдова се насърчава да продължи процеса на изпълнение на плана за действие и, при положение че стратегията и планът все още се позовават на препоръките 40+9 на FATF от 2003 г., да осъвремени законовите и подзаконовите си актове в областта на противодействието срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма, като вземе предвид и изменените препоръки, приети от FATF през февруари 2012 г. Освен това, когато Република Молдова проследява своя напредък, тя трябва наред с количествените аспекти да отчита и качествените такива.

За да се съобрази с препоръка № 17 на FATF, по отношение на законодателните мерки Република Молдова подготви между другото проектозакон относно санкциите при нарушения от страна на отчитащите се стопански единици и санкционните правомощия. Изглежда, че проектоизмененията на член 291 от Кодекса на нарушенията обхващат всички възможни нарушения на задължения, предвидени в Закона за противодействие на изпирането на пари и финансирането на тероризма. В момента все още са налице някои от недостатъците на санкционния режим в областта на противодействието на изпирането на пари и финансирането на тероризма, които се дължат на ограничения списък с нарушения, които дават основание за наказание, и на липсата на яснота относно това кой контролен орган може да упражнява санкционните правомощия. Следователно Република Молдова се насърчава да приеме предложените изменения във възможно най-кратък срок.

В контекста на задълженията си по бъдещото споразумение за асоцииране Република Молдова трябва да осигури постепенното прилагане на правните норми на ЕС по отношение на свободното движение на капитала³¹, което също така води до либерализацията на операциите по вноса и износа на чуждестранна валута. Това ще означава да се премахнат съществуващите ограничения на вноса и износа на чуждестранна валута.

³¹ Приложение I към Директива на Съвета от 24 юни 1988 г. за прилагане на член 67 от Договора (88/362/ЕИО).

Според Република Молдова изпълнителните мерки, предприети с цел да се гарантира ефективното приложение на законовите и подзаконовите актове в областта на противодействието на изпирането на пари и финансирането на тероризма, включват следното: от януари до август 2013 г. са извършени служебни проверки по места на 235 обменни бюра, 48 професионални участници на небанковия финансов пазари и 7 банкови институции. Основните констатирани нарушения са: частично или пълно неизпълнение на институционалните програми за предотвратяване на изпирането на пари и борбата с него, както и неизпълнение на задължението за уведомяване за подозрителни трансакции в брой. През 2013 г. Службата за предотвратяване на изпирането на пари и борбата с него осведомява 37 пъти прокурорските органи от антикорупционната прокуратура и НЦБК. Вследствие са образувани 20 наказателни дела, от които 15 са свързани с изпирането на пари.

2.3.1.8. Препоръки въз основа на оценката на въздействието

- *С властите в Молдова трябва да бъдат договорени процедури за конфискация на активи, за да може да се възстанови откраднатото имущество или печалбата, реализирана от него, и да се намали финансовата мощ на организирани престъпни групи, като по този начин се съдейства за тяхното разбиване.*

Република Молдова информира, че в процес на изготвяне е Законът за изменение и допълнение на член 243 и член 106 от Наказателния кодекс и член 206 от Наказателнопроцесуалния кодекс, чиято цел е да укрепи противодействието и оптимизира нормите за конфискация. Законът ще бъде внесен за приемане в парламента до края на годината.

Според Република Молдова по отношение на конфискацията от януари до юли 2013 г. първоинстанционните съдилища са постановили девет присъди за конфискация на стоки/приходи, които са били използвани в престъпна дейност или са получени от престъпна дейност, като са ги прехвърлили на държавата. В седем случая на контрабанда в особено големи размери и в два случая на кражба с утежняващи вината обстоятелства общата стойност на конфискуваните стоки възлиза на 1 984 047 MDL. За същия период апелативните съдилища са постановили девет решения, като окончателната стойност на отнетите стоки е 688 309 MDL.

2.3.1.9. Критерий по ПДЛВР — изпълнение на политиката за борба с наркотиците

- **Прилагане на националната стратегия за борба с наркотиците и на свързания с нея план за действие, осигуряване на достъп на граничните контролно-пропускателни пунктове до данни за изземването на наркотици и за свързаните с него лица; по-нататъшно развитие на сътрудничеството и на обмена на информация с компетентните международни органи в областта на борбата с наркотиците**

След реформата на Министерството на вътрешните работи (вж. по-горе тематична област № 3/тема № 1 Критерии по ПДЛВР) отделът за борба с наркотиците на ГИП е реорганизиран през март 2013 г. Създадени са регионални служби за борба с наркотиците едновременно в северната и южната част на страната и два допълнителни подотдела към отдела за борба с наркотиците: секция за борба с незаконното разпространение на психотропни вещества и прекурсори и секция за анализ и планиране. Персоналът в отдела за борба с наркотиците се увеличи на 27 души. През 2013 г. продължиха да се провеждат обучения и дейности за повишаване на осведомеността за служителите, ангажирани в борбата с наркотиците. Бюджетът на

Министерството за 2014 г. предвижда 30 млн. MDL за снабдяването със специални средства за борба с разпространението на наркотиците.

През 2013 г. в съда са внесени 609 наказателни дела, свързани с наркотици (в сравнение с 865 за същия период на 2012 г.). В резултат от разкритите през този период престъпления са задържани 85 кг наркотици (171 кг през 2012 г.), от които 62 кг марихуана (78 кг през 2012 г.), 116 795 растения канабис (136 491 през 2012 г.) и 17 971 растения опиев мак (10 598 през 2012 г.). Спадът в броя на престъпленията, свързани с наркотици, които се предават на съда, се дължи на деинкриминирането на някои деяния, свързани с наркотици, и съсредоточаването на усилията на полицията върху особено тежки случаи от гледна точка на изземването. През 2013 г. EUBAM организира няколко специфични операции: „Опиев мак“ (МАК) – за борба с отглеждането на марихуана в домашни условия, и „OVIDIU“ – за противодействие на контрабандата на наркотици, упойващи вещества и прекурсори по границата между Република Молдова и Украйна.

Продължиха сътрудничеството и обменът на информация със съответните международни органи, включително с Европейския център за мониторинг на наркотиците и наркоманиите (ЕЦМНН) и групата „Помпиду“ към Съвета на Европа.

Продължи да се развива партньорството с гражданското общество, включително заедно с международни организации, като неправителствените организации участват все по-активно в дейности за борба с наркотиците и лечение на наркотичната зависимост. На 2 юли 2013 г. беше подписан меморандум за сътрудничество между ГИП, Министерството на вътрешните работи и неправителствената организация „Съюз за превенция на ХИВ и намаляване на вредата от него“. Фондация „Сорос“ в Република Молдова продължава да финансира дейностите за намаляване на вредата от употребата на наркотици. Групата „Помпиду“ и неправителствената организация „Иновационни проекти в затворите“ организира курс на обучение за служителите на отдела за борба с наркотиците по въпросите на лечението на наркотичната зависимост и намаляването на вредите за наркоманите, задържани в ареста.

- **Прилагане на съответните конвенции на ООН и Съвета на Европа, както и на препоръките на GRECO в гореспоменатите области**

Република Молдова стартира общонационален процес за попълване на общия и тематичния въпросник по прилагането на Конвенцията от Лансароте. Той трябва да бъде представен на Комитета от Лансароте през януари 2014 г.

През 2013 г. Република Молдова периодично информира GRECO за най-новите си постижения в предотвратяването на корупцията и борбата с нея, както и за основните резултати от реформата на НЦБК. Междувременно Република Молдова е изпълнила изцяло препоръките на GRECO, насочени към втория кръг на оценка. На 59-тото пленарно заседание на GRECO, състояло се от 18 до 22 март 2013 г., се обсъди и прие докладът за Република Молдова по третия кръг на оценки на GRECO. Докладът беше публикуван на 4 април 2013 г. Следващият доклад на GRECO за Република Молдова ще бъде публикуван през септември 2014 г.

За да осигури изпълнението на препоръките на GRECO, Централната изборителна комисия създаде работна група, която да прегледа и измени законодателството относно финансирането на политическите партии и предизборните кампании. Правителството одобри проектозакона на 19 юни 2013 г., а парламентът го прие през октомври 2013 г. Новата процедура за финансиране на политическите партии ще се прилага от 2017 г.

2.3.2. Тематична област № 3/тема № 2 — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси

2.3.2.1. Критерии по ПДЛВР

- **Прилагане на международните конвенции относно съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси (по-специално конвенциите на Съвета на Европа)**

Молдовските органи продължават да участват в няколко форми на международно сътрудничество по наказателноправни въпроси. На 8 август 2013 г. Република Молдова ратифицира Втория допълнителен протокол към Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси, подписан на 8 ноември 2001 г. Що се отнася до прилагането на нормативната уредба, включително конвенциите на Съвета на Европа по наказателноправни въпроси, двата централни органа — Главната прокуратура (ГП) и Министерството на правосъдието — продължиха да работят по значителен брой случаи с държави — членки на ЕС, но предимно с други трети държави.

През първите три тримесечия на 2013 г. ГП е работила по следните случаи (общи данни):

- **екстрадиция:** 180 изходящи искания и 14 входящи искания. Постановен е отказ на само едно входящо искане, тъй като лицето е било с молдовско гражданство.
- **съдебни поръчки:** 250 изходящи искания и 420 входящи искания. Отказ е поставен на 32 **входящи** искания, най-вече на процесуални основания (предаването не е осъществено чрез централните органи).
- **наказателни производства:** 17 изходящи искания за прехвърляне на дела и 19 входящи искания за поемане на дела.

През първите три тримесечия на 2013 г. Министерство на правосъдието е работило по следните случаи (общи данни):

- **екстрадиция:** 73 изходящи искания и 2 входящи искания.
- **съдебни поръчки:** 8 изходящи искания и 238 входящи искания.
- **наказателни производства:** 0 изходящи искания за прехвърляне на дела и 3 входящи искания за поемане на дела.
- освен това, в рамките на специалната си компетентност, Министерството на правосъдието е работило по 17 искания за **изпълнение на съдебни решения по наказателни дела (9 изходящи, 8 входящи)** и 73 искания за **предаване на осъдени лица**.
- Откази по исканията, попадащи в компетентността на Министерството на правосъдието, не са постановени.

От началото на юли 2013 г. за ГП и от началото на април 2013 г. за Министерството на правосъдието статистическите данни относно съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси са се подобрили — двете институции изготвят ежемесечни доклади и използват общ списък с параметри, който включва критерии, като молеща и замолена държава, вид престъпление и срок на изпълнение на искането.

По отношение на обучението, за да се уеднакви методологията на работа с исканията за съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси/взаимна правна помощ, през

декември 2012 г. на областните и специализираните прокурори, съдии и други правоприлагащи органи беше раздадено ръководството по международна правна помощ за съдии и прокурори. Прокурори и съдии участваха в обучения и семинари на международно и национално равнище, включително и няколко, организирани от Националния институт за правосъдие.

- **Високо ниво на ефективност на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси на съдиите и прокурорите с държавите — членки на ЕС**

Органите на Република Молдова осигуряват ефективното сътрудничество със съответните органи на държавите — членки на ЕС. По отношение на сътрудничеството с държавите членки ГП и Министерството на правосъдието продължиха да работят по значителен брой случаи, най-вече ГП.

За периода 2009 — 2013 г. от всички случаи, по които работи ГП, мнозинството са с Румъния, Италия, България, Унгария, Чешката република, Германия, Австрия, Белгия, Полша, Словения и в по-малка степен с Нидерландия, Франция, Гърция, Испания, Латвия, Литва, Естония и Ирландия.

През първите три тримесечия на 2013 г. ГП е работила по следните случаи (с държави — членки на ЕС):

- **екстрадиция:** 6 изходящи искания и 1 входящо искане. Няма постановени откази по дела за екстрадиция. Австрия, България, Франция, Германия, Италия и Румъния са държавите — членки на ЕС, с които са образувани най-много дела.
- **съдебни поръчки:** 124 изходящи искания и 147 входящи искания. Отказ е поставен на 3 входящи искания, най-вече на процесуални основания (предаването не е осъществено чрез централните органи). Румъния, Германия, Италия, Унгария, Австрия и България са държавите — членки на ЕС, с които са образувани най-много дела.
- **наказателни производства:** 2 изходящи искания за прехвърляне на дела и 10 входящи искания за поемане на дела. Италия, Словения, България и Чешката република са държавите — членки на ЕС, с които са образувани най-много дела.

За периода 2012 — 2013 г. от всички случаи, по които работи Министерството на правосъдието, мнозинството са с Румъния, Португалия, Унгария, България, Чешката република и в по-малка степен с Италия, Германия, Полша и Гърция.

През първите три тримесечия на 2013 г. Министерство на правосъдието е работило по следните случаи (обща данни):

- **екстрадиция:** 6 изходящи искания и 1 входящо искане. Италия, Полша и Ирландия са държавите — членки на ЕС, с които са образувани най-много дела.
- **съдебни поръчки:** 1 изходящо искане и 140 входящи искания. Румъния, Португалия и Унгария са държавите — членки на ЕС, с които са образувани най-много дела.
- **наказателни производства:** няма изходящи искания за прехвърляне на дела и няма входящи искания за поемане на дела.

- освен това в рамките на специалната си компетентност Министерството на правосъдието е работило по 9 искания за **изпълнение на съдебни решения по наказателни дела**. Румъния и Португалия са държавите — членки на ЕС, с които са образувани най-много дела. Министерството на правосъдието също така е работило по 8 искания за **предаване на осъдени лица**, като съответните държави — членки на ЕС са Германия, Чешката република, Испания, Румъния, Австрия, Белгия и Италия.

- **Сключване на споразумение за оперативно сътрудничество с Евроюст**

След успешни преговори Евроюст предостави през октомври 2013 г. текста на проектоспоразумение за сътрудничество, който впоследствие беше одобрен от молдовските органи. Следващите действия в процедурата по подписването на споразумението ще бъдат предприети от Евроюст и от Съвета съгласно Решението за Евроюст. Споразумението ще бъде включено от Евроюст в дневния ред на Съвместния надзорен орган (СНО) през ноември 2013 г. и веднага след получаването на положителното становище на СНО споразумението ще бъде включено в дневния ред на колегията на Евроюст. След това то ще бъде внесено в Съвета за одобрение съгласно член 26а, параграф 2 от Решението за Евроюст.

В този контекст е важно да се спомене, че през септември молдовското правителство одобри проектозакон относно заявленията към Конвенцията за защита на лицата при автоматизираната обработка на лични данни. Законът е внесен в парламента с оглед на приемането му през ноември 2013 г. (вж. тематична област № 3/тема № 4 критерий по ПДЛВР).

2.3.2.2. Препоръки въз основа на оценката на въздействието

- *Да се укрепи съдебната система, включително съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, и по-специално взаимната правна помощ.*

В процес на изпълнение са стратегията за реформа в правосъдната система за 2011 — 2016 г. и нейният план за действие, приети през февруари 2012 г. По отношение на правосъдната реформа през 2012 г. и 2013 г. бяха приети съществени законодателни пакети. През февруари 2013 г. Министерството на правосъдието публикува първия годишен доклад по изпълнението на стратегията³²: изпълнени са 87 от общо 157 действия със срок на изпълнение до края на 2012 г. (56 %), 49 са частично изпълнени (31 %) и 21 не са изпълнени (13 %). В момента работна група изготвя проектозакон, който предвижда съществени изменения в Закона за прокуратурата от 2008 г., а общественият дебат по тях се очаква да се състои през ноември 2013 г.

От 2013 г. разходите по изпълнението на плана за действие са включени в средносрочните бюджетни рамки за 2013 — 2015 г. и за 2014 — 2016 г. Годишният бюджет на правосъдната система за 2014 г., в който влизат всички индивидуални бюджети на заинтересованите страни, участващи в процеса, беше увеличен с 59,6 % в сравнение с 2013 г. Финансовото споразумение между ЕС и Република Молдова, подписано на 14 юни 2013 г., предвижда финансова помощ в размер на 60 000 000 EUR за реформа на правосъдната система, както следва: 58 200 000 EUR под формата на бюджетна подкрепа и 1 800 000 EUR под формата на допълнителна помощ.

³² http://justice.gov.md/public/files/RAPORT_implementare_PAI_SRSJ_eng_red.04.03.13.pdf

2.3.3. Тематична област № 3/тема № 3 — Сътрудничество в областта на правоприлагането

2.3.3.1. Критерии по ПДЛВР

- **Високо ниво на оперативния капацитет и на капацитета за специални разследвания на правоприлагащите служби и последователното и ефективното му използване за борба с трансграничната престъпност**

Служителите на Министерството на правосъдието, които извършват специални следствени дейности, си сътрудничат изцяло с Главната прокуратура, както на структурно, така и на процедурно равнище. На 7 август 2013 г. се проведе работна среща между ГИП и Главна прокуратура относно предизвикателствата и недостатъците при извършването на специални следствени дейности и бяха издадени препоръки. През май 2013 г. Националният институт за правосъдие съвместно с Главната прокуратура проведе два семинара на теми „Специална следствена дейност“ и „Основания и процедура за разрешаване на специални следствени мерки“.

През 2013 г. немското правителство дари ново оборудване — цифрови фотоапарати и специален комплект за разследване на местопрестъплението. Специалните нужди ще се покрият от държавния бюджет и от програмата „Всеобхватно институционално изграждане 2011“, финансирана от Европейския инструмент за съседство и партньорство (вж. критерий по ПДЛВР, страница 14 от този доклад). През юни 2013 г. по програмата за техническа помощ и обмен на информация (ТАИЕХ) се проведе експертна мисия относно Закона за използването на ДНК в разследванията и съдебните производства, в която взеха участие австрийски експерти в областта на съдебната генетика. Като продължение на експертната мисия през септември и октомври 2013 г. беше организирано учебно посещение в Австрия за трима от членовете на работната група, за да получат знания от европейската най-добра практика при използването на ДНК в разследванията и съдебните производства.

През 2013 г. специализираните поделения на Министерството на вътрешните работи, като използваха специалния си следствен капацитет, осъществиха няколко високопрофилни операции, за да противодействат на трансграничната престъпност. Престъпните дейности на двама „крадци в закона“ с псевдоними „Китаец“ и „Шефа“ бяха документирани и те бяха арестувани съответно през август 2013 г. и септември 2013 г. в резултат от сътрудничеството и съвместните операции с италианските и румънските правоприлагащи органи. Исканията за екстрадиция на Република Молдова се разглеждат в момента от Италия и Румъния.

- **Висока ефективност на сътрудничеството в областта на правоприлагането между компетентните национални служби — особено граничната охрана, полицейските и митническите служители, както и на сътрудничеството със съдебните органи**

На 3 юли 2013 г. с цел да се подобри сътрудничеството в областта на предоставянето, поддържането и възстановяването на обществения ред и сигурност, Дирекция „Гранична полиция“ и Главния инспекторат на полицията сключиха двустранно споразумение за сътрудничество. То предвижда укрепването на взаимната помощ в областта на разкриването и разследването на престъпленията и нарушенията от компетентността на институциите, както и организирането на съвместни проверки и операции, като например контролираните доставки. Освен това ще се създадат съвместни работни групи и съвместни подвижни екипи, които ще имат за задача да

организирант и провеждат специфичен анализ на риска в областта на обществения ред и сигурността на национално и регионално равнище.

На първото си заседание на 4 март 2013 г. Националният съвет за координация на дейностите за предотвратяване и борба с организираната престъпност реши в средносрочен план: да създаде обща база данни за дейността на престъпните групи и престъпните организации; да създаде специализиран национален орган, който да следи постоянно изпълнението на приложимото законодателство; и да проведе проучване на формите на организирана престъпност и нейните тенденции и да предложи решения. Той също взе решение, че Министерството на вътрешните работи и Министерството на образованието заедно ще поставят началото на проект, чиято цел е да се изготвят образователни материали за опасността, риска и заплахата от организираната престъпност и неблагоприятните последици от нея.

- **Подсилени двустранни и многостранни споразумения за оперативно сътрудничество в областта на правоприлагането, включително чрез своевременно споделяне на подходяща информация с компетентните правоприлагащи органи на държавите — членки на ЕС**

Новосъздаденият Център за международно полицейско сътрудничество (ЦМПС) развива сътрудничеството между молдовските правоприлагащи агенции и други подобни агенции в държавите — членки на ЕС, държавите, членуващи в Центъра за правоприлагане в Югоизточна Европа (SELEC), страните по Конвенцията за полицейско сътрудничество в Югоизточна Европа (КПСЮЕ), държавите, членуващи в Организацията за демокрация и икономическо развитие (ГУАМ), и участниците в проектите на международните звена за координиране на правоприлагането в Западните Балкани, както и Международна организация на криминалната полиция — Интерпол и Европол. ЦМПС възприема принципа „едно входящо/едно изходящо гише“, като по този начин се избягва дублирането на получаването, разглеждането и предаването на информация на заявителя. През 2013 г. по реда на SELEC и ГУАМ са разгледани 2 826 досиета (1 795 с правоприлагащите агенции на Република Молдова, 693 със Съвместния център за контакт в Галац, 259 с други държави членки и наблюдатели в SELEC и 79 със страните от ГУАМ). Бяха разгледани 1 428 искания и обменени 1 398 отговора по различни случаи на трансгранична престъпност³³.

На втората среща на лидерите на международните звена за координиране на правоприлагането, проведена от 9 до 12 юли 2013 г., Република Молдова изрази подкрепата си за разширяването на мрежата от международните звена за координиране на правоприлагането с оглед на борбата с транснационалната организирана престъпност. Република Молдова участва в стартирания от австрийската криминална полиция регионален проект „Укрепване на правните принципи в Югоизточна Европа и доброто управление“. Тя също така взе участие в операцията „Черен Посейдон“³⁴, организирана от Генералния секретариат на Интерпол от 15 май до 15 юни 2013 г. Това беше една продължителна операция в Източна Европа, насочена срещу транснационалните организирани престъпни групи, които извършват престъпления срещу интелектуалната собственост.

³³ 578 за проверки на лица, 91 за проверки на превозни средства, 11 за трафик на наркотици, 392 за издирване на лица, 14 за проверка на дружества, 18 за организирани престъпни групи, 143 за други видове престъпления, 16 за правна помощ и 24 за търговия с наркотици и тютюн.

³⁴ На територията на Република Молдова операцията се състоя от 19 интервенции (на летището, на сухоземни гранични контролно-пропускателни пунктове, на пазари и т.н., където са установени нарушения на правата върху интелектуална собственост). Окончателните резултати все още не са публикувани.

- **Сключване на споразумение за оперативно сътрудничество с Европол**

От страна на Република Молдова в Европол беше изпратен служител за връзка, който да координира всички наказателни досиета и разследвания от взаимен интерес. Той започна работа на 23 юли 2013 г. Това е сериозно постижение и същевременно представлява изключение, направено в полза на Република Молдова преди сключването на споразумение за оперативно сътрудничество. В процес на договаряне е проектът на меморандума за разбирателство между Република Молдова и Европол за създаването на сигурен канал за комуникация. Предвижда се учебно посещение за експерти на Република Молдова в Европол, включително в Европейския център за борба с киберпрестъпността.

През юли 2013 г. Република Молдова изпрати отговорите си на допълнителните въпросници на Европол относно законодателната уредба на защитата на личните данни в Република Молдова. Между 28 и 31 октомври представители на служба „Правни въпроси и защита на личните данни“ на Европол посетиха компетентните национални органи и Надзорния орган за защита на личните данни на Република Молдова. Докладът относно защитата на личните данни, който бележи края на всички необходими технически действия, трябва да бъде внесен в Управителния съвет на Европол, който ще заседава на 3 и 4 декември. След това докладът ще бъде внесен за одобрение в Съвместния надзорен орган. Окончателните действие по формализирането на споразумението за оперативно сътрудничество ще очакват през следващите седмици.

2.3.3.2. Препоръки въз основа на оценката на въздействието

- *Да се задълбочи сътрудничеството между органите на Република Молдова и на държавите членки, включително обменът на информация с Европол.*

Вж. тематична област № 3/тема № 3 Критерии по ПДЛВР. Република Молдова участва в следните дейности на SELEC: 10-тата среща на работната група по транспортните престъпления (10 април 2013 г.), Букурещ, Румъния; 3-тата среща на работната група по престъпленията срещу околната среда и сигурността на контейнерите (24 и 25 април 2013 г.), Букурещ, Румъния; работната група по трафика на наркотици (21 и 22 май 2013 г.), Букурещ, Румъния; 6-тата среща на съвета на SELEC (28 май 2013 г.), Букурещ, Румъния; 13-тата среща на работната група по борбата с измамите и контрабандата (6 юни 2013 г.), Букурещ, Румъния; среща на експертната група по изготвянето на аналитичния доклад за 2013 г. относно заплахата от организираната престъпност в Югоизточна Европа (26 юни 2013 г.), Букурещ, Румъния; и операцията „Троянски кон III“ за борба с фалшификацията на стоки и защита на правата на интелектуалната собственост (от 11 до 22 март 2013 г.).

- *Да се засили сътрудничеството между органите на Молдова и техните партньори в държавите — членки на ЕС, по въпросите на защитата и подпомагането, включително по въпросите на идентифицирането и насочването на жертвите на трафика на хора и тяхното безопасно завръщане.*

През април 2013 г. беше договорено Центърът за борба с трафика на хора да бъде свързан с базата данни на Интерпол относно борбата с трафика на хора. Освен това с помощта на Интерпол и с назначаването на лица за контакт и служители за връзка се постави началото на сътрудничество с Обединените арабски емирства относно борбата с трафика на хора.

През първите седем месеца на 2013 г. 31 полицаи от Центъра за борба с трафика на хора и от регионалните бюра за борба с трафика на хора участваха в 10 семинара по

обучение, които продължиха общо 384 часа. Служителите се възползваха от информацията, споделена от Румъния, Австрия, Белгия и Литва, относно добрите практики в областта на организацията и работата с информационни системи, които да подпомагат активните разследвания на престъпления.

Продължи изпълнението на стратегията от 5 декември 2012 г. за националната референтна система (НРС). Многопрофилните екипи, създадени с оглед на координирането на операциите на НРС в местната публична администрация, вече работят с пълен капацитет.

- *Под егидата на Европол, а когато е уместно и с подкрепата на канали на Интерпол, редовно да се изготвят оценки на заплахите и да се осъществява обмен на информация относно тежките престъпления. Да се събират сравнителни данни за престъпността съгласно съвместно определени показатели.*

Вж. тематична област № 3/тема № 3 Критерии по ПДЛВР.

Центърът за международно полицейско сътрудничество има достъп до базите данни на Интерпол, използвани от правоприлагащите агенции на Република Молдова: база данни за откраднати/изгубени документи за пътуване; база данни за откраднати моторни превозни средства; база данни на лицата, обявени за международно издирване; база данни за откраднати административни документи; база данни със снимки на сексуалната експлоатация на деца. Достъпът е ограничен, предоставя се само от генералния секретариат.

През първата половина на 2013 г. НЦБ Интерпол обработи 14 350 документа: 6 733 входящи и 7 617 изходящи. По искане на териториалните звена 189 лица са обявени за международно издирване (125 за задържане и екстрадиция, 49 за установяване на местонахождението им, 4 издирвани чужденци и 11 изчезнали лица). След получаването на искания за международно издирване от компетентните органи 40 лица бяха задържани, а 16 — екстрадирани от държавите членки на Интерпол (8 от Италия, по едно от България, Португалия, Белгия, Испания, Албания, Австрия, Чешката република и Унгария).

- *Да се усъвършенстват обменът на добри практики и обучението на правоприлагащите служби.*

Вж. тематична област № 3/тема № 3 Критерии по ПДЛВР.

2.3.4. Тематична област № 3/тема № 4 — Защита на личните данни

- **Прилагане на законодателството в областта на защитата на личните данни; осигуряване на ефективното функциониране на независимия надзорен орган за защита на личните данни, включително чрез разпределение на необходимите финансови и човешки ресурси**

През 2013 г. Република Молдова действа много енергично, за да консолидира още повече законодателната и политическата рамка, като също така отчиташе развитието на европейската регулаторна уредба. Проектозаконът зотносно заявленията към Конвенцията за защита на лицата при автоматизираната обработка на лични данни беше одобрен от правителството на 4 септември 2013 г. и внесен за приемане в парламента (вж. също по-горе тематична област № 3/тема № 2). Извън критериите по ПДЛВР през октомври 2013 г. парламента прие стратегия за защита на личните данни за 2013 — 2018 г. и план за действие за нейното изпълнение. Наред с това Центърът за защита на личните данни (Центърът) изготви насоки относно обработването на личните данни в полицейския сектор и в изборителния процес. В процес на изготвяне са насоки

за медицинския, образователния и банковия сектор. Проектозаконът за изменения на Закона за електронните комуникации се разглежда от парламента с оглед на приемането му през ноември.

Центърът продължава да участва активно в следните области:

Период	Брой консултации по законодателни и проекти	Брой разгледани петиции	Брой действия за повишаване на обществената осведоменост	Присъствие в съдебни производства	Брой извършени проверки	Брой наказателни производства/производства в административните съдилища, образувани от Центъра
2011 г.	35	90	63	0	46	0
2012 г.	41	214	85	35	82	4/6
2013 г.	27	171	70	23	71	9/0

1.1. — 30.6.

В процес на изготвяне са специфични насоки относно обработването на лични данни от правоприлагащите органи. През първата половина на 2013 г. вследствие на обжалвания от страна на Центъра Върховният съд постанови шест решения, които изясниха процедурите за класифицирането на информацията от обработването на личните данни от правоприлагащите органи.

Центърът активно продължава да повишава осведомеността по въпросите на защитата на личните данни, включително в сферата на електронните комуникации. По отношение по-конкретно на електронните комуникации представителите на Центъра са участвали и редовно участват в медийни програми по темата. Центърът дава консултации при изготвянето на законодателство, което засяга въпроси, свързани с защитата на личните данни в електронните комуникации. Освен това цялата информация относно общественото осведомяване е на разположение на уебсайта на Центъра.

На Центъра са надлежно предоставени финансови ресурси, бюджет за 2013 г. в размер на 2 975 300 MDL и 21 постоянни поста, от които са заети 19. Тази година, за да се засили логистичният капацитет на Центъра, на контролния екип към Центъра бяха предоставени транспортни средства и техническо оборудване за документиране на случаите на нарушения и за проверка на изпълнението на изискванията за сигурността на личните данни при тяхната обработка от контролните в информационните системи за лични данни. Организиран бяха допълнителни обучения: служителите на Центъра участваха в 3 посещения за обучение на ТАЕХ: до Швеция в сферата на образованието и събирането на лични данни относно малолетни лица, до Чешката република в областта на защитата на личните данни в печатните, визуалните и аудио-визуалните медии и до Германия в областта на защитата на личните данни в здравеопазването.

Цялостна оценка на тематична област № 3

Република Молдова успешно завърши основната част от реформата на Министерството на вътрешните работи, като всичките му дирекции са ефективно реорганизирани и предоставят резултати. Анализът на информация и анализът на риска са включени в неговите операции. Правомощията за конфискация се използват все по-често и с все по-голям обхват. Базите данни за трафика на хора са усъвършенствани. Осигурена е социална подкрепа за жертвите. Заплатите на всички служители са значително увеличени, особено на тези, които работят в сферата на борбата с корупцията, което

позволява да бъдат достигнат необходимият брой персонал. Все още трябва да се създадат система за отчитане на присъдите за корупция на високопоставени служители и по-независима процедура за назначение на директора на Националния център за борба с корупцията. Без проблеми продължи съдебното сътрудничество с държавите членки по наказателноправни въпроси, а методите за събиране на статистически данни бяха хармонизирани. В момента ЕврЮст предприема действия за подписване/сключване на споразумение за сътрудничество с оглед на внасянето му в Съвета до края на 2013 г. Международното полицейско сътрудничество доведе до успешни разследвания и операции. Поставиха се солидни основи за задълбочаване на сътрудничеството с Украйна. Споразумението за оперативно сътрудничество с Европол ще бъде финализирано през следващите месеци. Центърът за защита на личните данни разшири правомощията си и достигна пълния си работен капацитет, като непрекъснато обучава органите – автори на документи, съдържащи лични данни.

Освен критериите по ПДЛВР за тематична област № 3 важно е да се отбележи, че Република Молдова предприе още действия по реформата на съдебната система и на прокуратурата, като също инвестира значително в обучението на съдии и прокурори.

Република Молдова е изпълнила по удовлетворителен начин действията, посочени в препоръките на четвъртия доклад относно ПДЛВР, и продължава да изпълнява ефективно съответното законодателство. Комисията счита, че **Република Молдова е изпълнила критериите от втората фаза, обобщени в третата тематична област.**

2.4. Тематична област № 4: Външни отношения и основни права

2.4.1. Критерии по ПДЛВР

- **Гарантиране, че свободата на движение на територията на Република Молдова за молдовските граждани, законно пребиваващите чужденци или лицата без гражданство не подлежи на неоснователни ограничения, в това число на мерки с дискриминационен характер на каквато и да било основа, като пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, здравословно състояние (включително ХИВ/СПИН), език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация;**

Налице бяха ограничения на свободата на движение за молдовските граждани, законно пребиваващите чужденци или лицата без гражданство на територията на Република Молдова във връзка с процедури за регистрация и deregистрация. Бюрото за миграция и убежище (БМУ) премахна тези ограничения, като откри шест териториални служби по административната гранична линия с Приднестровието, като по този начин се създаде възможност за по-лесна и по-последователна регистрация на чужденците, влизащи в страната през централния участък на общата граница на страната с Украйна.

Направените през 2012 г. изменения на Закона за ХИВ, по-конкретно с оглед на гарантирането на правата на мигрантите, бежанците и лицата, търсещи убежище, продължиха да се прилагат, като се разшириха програмите в областта на превенцията на риска и доброволните изследвания за уязвимите групи, засили се медицинското наблюдение на лицата с ХИВ/СПИН (в осем регионални служби, включително в Приднестровието, и затворите) и се увеличи броят на медицинските пунктове, които предоставят антиретровирусно лечение (1 185 пациенти са лекувани безплатно в тези центрове, включително в тези в Приднестровието). Освен това на 10 октомври 2013 г.

Кодексът на нарушенията беше изменен, като се премахнаха санкциите за чужденците, които отказват да си направят изследвания за ХИВ/СПИН.

- **Пълен и ефективен достъп до документи за пътуване и документи за самоличност за всички молдовски граждани, включително жени, деца, хора с увреждания, лица, принадлежащи към малцинствата и други уязвими групи**

Продължават да се прилагат специални мерки, които целят да улеснят издаването на документи за пътуване и документи за самоличност за младите хора и за социално уязвимите групи. По силата на постановление на правителството от 18 февруари 2013 г. молдовските граждани имат право да подават заявления за документи за пътуване и документи за самоличност в което и да е териториално звено на Центъра за държавни информационни ресурси Registru, независимо от мястото им на пребиваване, а за лицата с увреждания се предоставят специални условия (подвижни служби за документи, доставка до дома). Същевременно изследователската лаборатория на Registru получи акредитация ISO 17025 и започна дейността си по изпробването на суровини, крайни материали и продукти, както и тестове за разпознаване на лицето. През 2013 г. бяха извършени 99 теста, чиято цел беше или изпробване на продукти, или разпознаване на лицето.

По отношение на етническите малцинства от предприетите мерки за изпълнение на интеграционната политика на държавните органи за многоетническо молдовско общество активно се възползват целевите групи (през първите осем месеца на 2013 г. около 25 % от всички доставени документи за пътуване и документи за самоличност са за етническите малцинства). Молдовските граждани, които живеят в Приднестровието, продължиха да подават заявления за документи за пътуване и документи за самоличност по специални процедури за идентифициране, предвидени в Решение на правителството № 525 от 11 юли 2013 г. относно прилагането на измененията на Закона за гражданството от 2 юни 2000 г. До края на юли 2013 г. на такива граждани бяха издадени 239 758 паспорта. Освен това бяха проведени двустранни срещи с *de facto* компетентните органи в Приднестровието, за да се постигне напредък по въпроса за използването на единен национален идентификационен номер в актовете за раждане, издавани от *de facto* органите.

- **Ефективно прилагане на законодателството и политиките относно борбата с дискриминацията, прилагане на съответните инструменти на ООН и Съвета на Европа**

Законът за гарантиране на равенството от 25 май 2012 г. заедно със съпътстващите го актове за прилагането му е в центъра на антидискриминационната правна уредба. Молдовските органи поеха задължението да прилагат усърдно този закон, което те потвърдиха отново по време на диалога в областта на правата на човека между ЕС и Република Молдова от 16 април 2013 г. Програмите за обучение на магистратите, адвокатите, служителите в областта на правоприлагането и обществеността се провеждат с ускорен ритъм. С известно забавяне през юни 2013 г. се създаде Съветът за равенство, чийто председател беше избран на 23 юли, а на 31 юли му беше предоставен бюджет от 1,8 млн. MDL (112 000 EUR) за периода до края на годината. До момента за периода 2014 — 2016 г. са предвидени 3,3 млн. MDL — размер, който се счита за съответстващ на дейностите, предвидени в стратегическия план за 2014 — 2016 г., изготвен от членовете на Съвета с помощта на Съвета на Европа. Съветът за равенство се срещаше активно, за да създаде администрацията си, да разработи вътрешноуправленската си документация (също с помощта на Съвета на Европа), започна да развива мрежа от международни контакти и постави началото на

всеобхватен преглед на законодателството в областта на правата на човек и борбата с дискриминацията.

В същото време на 11 октомври 2013 г. правителството и парламентът отклониха опита на няколко народни представители да оспорят антидискриминационната уредба, която се основаваше на отмяната с измененията на Кодекса на нарушенията от май 2013 г. на текста „отношения освен тези, свързани с брака и семейството“. Заявената цел на измененията беше да се защитят децата и да се приложи Конвенцията на Съвета на Европа за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие (Конвенцията от Лансароте), най-вече чрез въвеждането на глоби за разпространението сред обществото на информация „с отрицателни последици за малолетните и/или която подтиква към проституция, педофилия и порнография“. Правителството прие инструкции за изпълнението на измененията в съответствие със Закона за гарантиране на равенството и принципите на недискриминация, които действат до отмяната от парламента на измененията на Кодекса на нарушенията. В същия дух на 27 май 2013 г. омбудсманът внесе граждански иск срещу разпоредбите на закон, приет от автономната област Гагауз Йери, който нарушава принципите на равенство, справедливост и обективност, закрепени в Закона за гарантиране на равенството. На 20 юни 2013 г. съдът в Комрат уважи иска и отмени въпросните правни разпоредби.

Венецианската комисия към Съвета на Европа³⁵ похвали решенията, постановени от националните съдилища на Република Молдова, с които се отменя забраната за „агресивна пропаганда на хомосексуалността“, наложена от местните органи, както и доброволното оттегляне на проектозаконите от страна на другите местни органи³⁶, като все пак отбелязва, че съдебните решения се фокусират най-вече върху принципа на равенство, докато въпросите на сексуалната ориентация и свързаната с това форма на изразяването ѝ не се засягат.

Със закон от 21 декември 2012 г. Република Молдова призна компетентността на Комитета на ООН за премахване на всички форми на расова дискриминация да получава съобщения от лица съгласно член 14 от Международната конвенция на ООН за премахване на всички форми на расова дискриминация. Законът влезе в сила на 13 май 2013 г. На 21 август 2013 г. Република Молдова завърши подготовката си, като определи Бюрото за междуетнически отношения за органа, който докладва за прилагането на Конвенцията. Освен това в съответствие с националния план за действие в областта на правата на човека правителството предприе проучване за осъществимост с оглед на ратификацията на Протокол № 12 към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (ETS № 177). Правителството също предприе всеобхватни мерки за прилагането на Закона за социалното приобщаване на лицата с увреждания от 30 март 2012 г., най-вече чрез новосъздадената социална служба „Лична помощ“ (430 лични помощници, включително 179, които са изцяло финансирани от централния бюджет).

³⁵ Вж. Венецианската комисия към Съвета на Европа от юни 2013 г.

³⁶ Вж. също COM(2013) 459 final, стр. 637.

- **Ефективно изпълнение на мерките по националния план за действие в областта на правата на човека за борба срещу дискриминацията (включително разпределението на подходящите ресурси); кампании срещу расизма, ксенофобията, антисемитизма и други форми на дискриминация с цел да се повиши общата осведоменост; укрепване на органите с компетентност в областта на антидискриминационната политика и борбата с расизма, ксенофобията, антисемитизма**

Измененият национален план за действие в областта на правата на човека за 2011 — 2014 г. продължава да се изпълнява под надзора на междуведомствената постоянна комисия по правата на човека, която технически се подпомага от Министерството на правосъдието. Всеки централен и регионален орган на власт е изготвил и прилага собствен план за действие, чрез който изпълнява националния план за действие в областта на правата на човека. През септември 2013 г. постоянната комисия взе решение да увеличи осведомеността и подкрепата за своята дейност, като допусна участие в нея да вземат Съветът на Европа, ООН, ЕС, Организация за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ), национални и международни неправителствени организации. Освен това препоръките в доклада за страната на специалния докладчик относно свободата на вероизповеданията и убежденията. Също така нараснаха усилията за изпълнението на плана за действие за подкрепа на ромското население за 2011 — 2015 г., който беше изменен според предложенията на международните организации, най-вече чрез организирането на редовни обучения в регионите, поддържането на редовни контакти между местните органи, областните полицейски служители и областните лекари и междуведомствената работна група на ниво министерства по изпълнението на плана за действие, съсредоточаването на вниманието върху образователния сектор и създаването на мрежа от 15 медиатори на ромската общност (според предвидено в средносрочната бюджетна рамка, още 33 медиатори ще започнат работа през 2014 — 2015 г.).

Стратегията за реформа в правосъдната система отдаде дължимата важност на реформата на институцията на омбудсмана — Центъра за правата на човека — с оглед на укрепването на неговата независимост и ефективност, както и на независимостта и ефективността на свързания с него национален механизъм за предотвратяване на изтезанията. Работна група *ad hoc* проведе обстойно проучване на дейността на Центъра, в това число направи оценка на постигнатите от него резултати, финансовите му нужди и възможните мерки за оптимизиране на дейността му. Въз основа на заключенията ѝ и с участието на международни партньори (например съветника на ООН на местно равнище по въпросите на правата на човека и бившия специален докладчик на ООН за изтезанията) и местни неправителствени организации Министерството на правосъдието изготви законодателен проект за реорганизация на Центъра, за подбор и назначаване на омбудсмана/омбудсманите и определяне на степента на автономия на последния/последните при подбора и назначаването на служителите на Центъра и за определянето на вътрешната организация и решаването на бюджетни въпроси. Законопроектът беше одобрен от правителството на 4 септември 2013 г. и незабавно внесен в парламента. Това потвърди волята на държавните органи да укрепят институцията на омбудсмана.

Същевременно Центърът положи усилия, за да повиши ефективността си и да засили доверието в своите функции. Той започна да използва правомощието си да оспорва конституционносъобразността на конкретни закони пред Конституционния съд и да заведе дело в него или да встъпва в съдебни производства като *amicus curiae*, включително в производства за дискриминация. Центърът също така отвори

регионално звено във Варница, предградие на Бендери, намиращо се под контрола на Република Молдова в т.нар. „зона за сигурност“ на приднестровския конфликт, с цел да отговори на исканията на местното население и да подобри сътрудничеството със съответната институция на омбудсмана в Приднестровието.

2.4.2. Препоръки въз основа на оценката на въздействието

- *Да продължи изпълнението на плана за действие в областта на правата на човека за периода 2011 — 2014 г. и да продължат усилията за ангажиране на международната общност в разрешаването на проблемите с малцинствата.*

Молдовските органи продължават да демонстрират неотслабваща ангажираност и подобри резултати в изпълнението на плана за действие в областта на правата на човека за периода 2011 — 2014 г. в условията на значими, макар и под оптималното, бюджетни плащания. През септември 2013 г. Постоянната комисия по правата на човека покани международни организации като Съвета на Европа, ООН, ЕС, ОССЕ и международни неправителствени организации да участват в работата ѝ по контрол и оценка. Поканата беше отправена малко след като молдовското правителство обяви намерението си да направи изпълнението на плана за действие по-прозрачно и подлежащо на контрол.

- *Да се осигури ефективното прилагане на антидискриминационното законодателство в съответствие с европейските и международните стандарти, и по-специално чрез даване на обширни насоки и изграждане на действащ съвет за равенство.*

Молдовските органи, съдебните институции, гражданското общество и населението като цяло демонстрират висока степен на осведоменост по въпросите на борбата с дискриминацията — тема, която вълнува молдовското общество. След несигурността през март — юни 2013 г. бързото създаване на Съвета за равенство с подходящ бюджет за текущата година потвърди волята на органите да прилагат цялостно и по устойчив начин антидискриминационното законодателство.

- *Да се поддържат усилията за финансиране на изпълнението на плана за действие за подкрепа на ромското население за периода 2011 — 2015 г. по ефективен и съгласуван начин.*

Както вече беше отчетено, планът за действие за подкрепа на ромското население за периода 2011 – 2015 г. се изпълнява последователно от молдовските органи. Макар и с известно закъснение поетият по-рано ангажимент за институционализиране на медиаторите на ромската общност беше реално обезпечен с бюджетни плащания през 2013 г. В момента няма признаци, че Република Молдова няма да продължи в бъдеще да отстоява този ангажимент. По този въпрос и по принцип по въпросите на правата на човека сътрудничеството с международната общност и предоставяната от нея подкрепа са важен фактор за гарантиране на успеха на планираните действия.

- *Да се продължи доброто сътрудничество с de facto органите в Тираспол, което ще позволи обмен на информация за издаването на документи, както и по аспекти на правоприлагането;*

Документите за самоличност се издават на жителите на Приднестровието от конституционните органи на Република Молдова въз основа на информация, предвидена в молдовското законодателство и проверена за съответствие с информацията, с която разполагат конституционните органи.

По силата на споразумение от 1994 г. сътрудничеството между Кишинев и Тираспол в областта на правоприлагането е *ad hoc*. Това споразумение обаче не може да се прилага в този си вид предвид на напредъка, отбелязан от Република Молдова по въпросите на правата на човека, тъй като то не предоставя достатъчно гаранции за защитата на личните данни и зачитането на правата на човека на заподозрените лица, издирвани за целите на разследването от страна на *de facto* управляващите органи в Приднестровието. Необходимо е този текст да бъде изменен. Работата в тази насока започна през юни 2013 г. въз основа на проект, предложен от мисията на ОССЕ в Република Молдова.

- *Да се увеличат усилията за преодоляване на възможните предизвикателства пред сигурността, както и предизвикателствата, породени от миграцията, и да се намерят възможни решения за засилване на контрола, без това да засяга преговорния процес във формат „5+2“.*

През март 2013 г. молдовският заместник министър-председател по въпросите на реинтеграцията (политическият представител на Република Молдова в процеса „5+2“) уведоми с писмо *de facto* администрацията на Приднестровието, другите участници в процеса „5+2“ и Комисията за съвместен контрол, създадена по силата на споразумението за примирие между Руската федерация и Република Молдова от 1992 г., за намерението на Република Молдова да създаде шест териториални служби за регистрация към молдовското БМУ по административната гранична линия с Приднестровието, с цел да се подобри наблюдението на миграционните потоци през централния участък от границата между Република Молдова и Украйна (който по принцип подлежи на граничен контрол от страна на украинските органи и непризнатите „приднестровски“ органи). Тези териториални служби бяха създадени през октомври 2013 г. след провеждането на допълнителна осведомителна кампания, насочена към жителите на Приднестровието, техните *de facto* органи и участниците в „5+2“. Службите ще регистрират чуждите граждани, които влизат на територията на Република Молдова или я напускат през този участък.

Чуждите граждани, живеещи в Приднестровието (молдовски граждани без молдовски паспорт), които желаят да напуснат Република Молдова или да влезнат в нея през контролираната от Кишинев територия, ще бъдат освободени от задължителната регистрация при миграционните органи, след като се приеме необходимата правна уредба. Този механизъм не засяга движението на чужденци в рамките на международно признатите граници на Република Молдова. Същевременно мобилните звена на молдовската гранична полиция са създадени, за да извършват проверки на втора линия в контролираната от Кишинев територия, като молдовската полиция може да извършва такива проверки в т.нар. зона за сигурност по административната гранична линия.

Следователно Република Молдова е подобрила вече приобщаващата си по характер политика по отношение на гражданите, живеещи в Приднестровието, и освен това им предоставя безплатен достъп до молдовско гражданство на доброволен принцип (или безплатно издаване на документи за самоличност при първа регистрация). Предвид непризнаването от Република Молдова на издадените от Приднестровието документи за гражданско състояние, Министерството на информационната технология и комуникациите прилага специални мерки за потвърждаване на гражданството на подалите заявления лица в съответствие с измененията на Закона за гражданството от 2004 г. и решения на правителството № 959 от 9 септември 2005 г., № 337 от 10 май 2011 г. и № 525 от 11 юли 2013 г. Разговорите с Тираспол по въпросите на полицейското сътрудничество продължават: да се приложи механизъм за обмен на информация и да се позволи пререгистрацията в Република Молдова на документи,

издадени от приднестровските *de facto* органи. Друго значимо подобрене, което е предмет на обсъжданията, е включването на елементи за общонационална идентификация (номер, генериран от молдовския регистър за гражданско състояние) в документите по гражданското състояние, издавани от приднестровските *de facto* органи, тъй като това би улеснило за приднестровските граждани процеса на подаване на заявления за издаване на молдовски документи за самоличност.

Освен това Република Молдова започна разговори с Украйна за обмен на гранична информация относно чужденците, които влизат в Приднестровието от Украйна, и е решена да разшири практиката на извършване на съвместни контролни проверки и патрулиране заедно с украинската гранична охрана по централния участък от молдовско-украинската граница. Началото на тази практика беше поставено през 2012 г. в северния участък от границата в съвместно управлявания граничен контролно-пропускателен пункт Росошани-Бричани и е в процес на въвеждане и в граничния контролно-пропускателен пункт в Паланка/Маяки в южния участък от границата.

Цялостна оценка на тематична област № 4

Република Молдова е осъществила напредък в процеса на ефективното прилагане на значими законодателни промени, въведени през първия етап на ПДЛВР. Молдовските органи са положили сериозни усилия за прилагането на Закона за гарантиране на равенството и националния план за действие в областта на правата на човека, за укрепването на институцията на омбудсмана, за създаването на служби за регистрация на чужденците, които влизат в страната през Приднестровието и за предоставянето на документация и събирането на данни за приднестровските граждани.

Република Молдова е изпълнила по удовлетворителен начин действията, посочени в препоръките на четвъртия доклад относно ПДЛВР и продължава да изпълнява ефективно съответното законодателство. Комисията счита, че **Република Молдова е изпълнила критериите от втората фаза, обобщени в четвъртата тематична област.**

3. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

След започването на Диалога между ЕС и Република Молдова относно визовия режим през юни 2010 г. и представянето през януари 2011 г. на Плана за действие относно либерализирането на визовия режим (ПДЛВР) на молдовските органи Комисията редовно докладва на Европейския парламент и на Съвета относно напредъка, постигнат от Република Молдова, в изпълнението на критериите, определени в рамките на четирите тематични области от първата и втората фаза на ПДЛВР.

Комисията също продължава да следи напредъка на Република Молдова в съответните области на ПДЛВР посредством:

- срещата на висшите служители в рамките на Диалога между ЕС и Република Молдова относно визовия режим;
- съвместния комитет на ЕС и Република Молдова за улесняване на издаването на визи;
- съвместния комитет на ЕС и Република Молдова за обратно приемане на лица;
- съвместния подкомитет № 3 на ЕС и Република Молдова за улесняване на издаването на визи;
- срещата на висшите служители в рамките на партньорството за мобилност между ЕС и Република Молдова;
- диалога между ЕС и Република Молдова по въпросите на правата на човека.

Във всички тези комитети и диалози редовно се обръща внимание на сътрудничеството между ЕС и Република Молдова. По време на съвместните комитети за улесняване на издаването на визи и за обратно приемане на лица, които заседаваха на 12 юни 2013 г. в Брюксел и на които присъстваха представители на държавите — членки на ЕС, Комисията отбеляза, че изпълнението на двете споразумения е задоволително като цяло.

С течение на времето стана ясно, че Диалогът между ЕС и Република Молдова относно визовия режим е важен и особено ефективен инструмент за **постигането на напредък при въвеждането на дълбоки и трудни реформи в областта на правосъдието и вътрешните работи**, но и отвъд нея, като оказва въздействие върху сфери, като върховенството на закона и правосъдната реформа, включително законосъобразното финансиране на политическите партии, прегледа на режима за предоставяне на имунитет и модернизацията на администрацията. Извън критериите по ПДЛВР Република Молдова предприе още действия във връзка с реформата на съдебната система и на прокуратурата. Тези въпроси подлежат на наблюдение в други диалогови формати, като Комитета за сътрудничество, Съвета за сътрудничество, и ще бъдат проследявани в контекста на бъдещата програма за присъединяване.

Напредъкът, постигнат от Република Молдова през последните три години по всички теми в рамките на четирите тематични области на ПДЛВР, е **системен и реален**. Това показва ангажираността и постоянните усилия от страна на поредица молдовски правителства и всички държавни органи, които превърнаха изпълнението на критериите по ПДЛВР в първостепенен национален приоритет.

Заслужава да се отбележи, че в няколко ключови области реформите по ПДЛВР бяха приключени през първата половина на 2013 г. въпреки продължилата няколко месеца нестабилна политическа ситуация, което демонстрира наличието на необходимото равнище на добро управление и зрялост на публичната администрация.

С измененията на визовите правила на ЕС ще се въведе нов **механизъм за временно прекъсване на премахването на визите**, който допринася да се запази целостта на процеса на либерализиране на визовия режим и гарантира като крайна мярка че безвизовото пътуване не води до нередности или злоупотреби.

Република Молдова е предвидила необходимите финансови и човешки ресурси, за да осигури устойчивостта на реформите. Изготвен е национален **дългосрочен многогодишен план**. ЕС също има принос в този процес. Годишната програма на ЕС за действие за Република Молдова през 2012 г. ще осигури **60 млн. EUR под формата секторна бюджетна подкрепа за реформите в правосъдната система**, като първото плащане от 15 млн. EUR е предвидено за ноември 2013 г. Програмата ще **осигури и 21 млн. EUR единствено в подкрепа на изпълнението на Плана за действие за либерализиране на визовия режим**. Освен това реформите в този сектор се ползват и от подкрепата на Програмата за институционално укрепване за 2011 — 2013 г. Постоянно са провеждат **целев информационни кампании**, чиято цел е да разяснят правата и задълженията, свързани с безвизовото пътуване, както и правилата, регламентиращи достъпа до трудовия пазар на ЕС. Те трябва да продължат и през периода, предхождащ и следващ либерализирането на визовия режим.

Представени са четири доклада за напредъка по изпълнението на ПДЛВР (септември 2011 г., февруари 2012 г., юни 2012 г. и юни 2013 г.). Четвъртият доклад за напредъка потвърди, че Република Молдова в общи линии е изпълнила всички критерии, определени в четирите тематични области на ПДЛВР, и посочва действия, които, ако

бъдат предприети, ще завършат изпълнението на всички критерии от втората фаза на ПДЛВР.

Комисията счита, че оттогава Република Молдова е постигнала необходимия напредък, за да се гарантира ефективното и устойчиво извършване на останалите реформи. **Всички действия**, предвидени в четвъртия доклад за напредъка по изпълнението на ПДЛВР, **са извършени**. Законодателната и политическата уредба, институционалните и организационните принципи и приложението на процедурите в четирите тематични области отговарят на европейските и международните стандарти.

Въз основа на тази оценка и предвид на резултатите от продължителното наблюдение и докладване, извършени откакто бе започнат през юни 2010 г. Диалогът между ЕС и Република Молдова относно визовия режим, **Комисията счита, че Република Молдова е изпълнила всички критерии, определени в рамките на четирите тематични области от втората фаза на ПДЛВР**. Като взема предвид цялостните отношения между ЕС и Република Молдова, Комисията следователно ще обмисли, веднага след приключването на срещата на високо равнище на Източното партньорство във Вилнюс, внасянето на законодателно предложение за изменение на Регламент (ЕО) № 539/2001 в съответствие с договорената по ПДЛВР методология.

Комисията ще продължи **активно да проследява** неотменното изпълнение от страна на Република Молдова на всички критерии в четирите тематични области на ПДЛВР в рамките на съществуващите структури и диалози за партньорство и сътрудничество и ако е необходимо, чрез *ad hoc* механизми за проследяване.